de Rechtspraak

JAARPLAN 2025

RECHTSPRAAK MAAKT SAMENLEVEN MOGELIJK

INHOUD

Voorwoord 3

1 Leeswijzer 5

2 Het werk van de rechter en van de Rechtspraak in 2025 7
2.1 Rechtspreken in 2025 8

3 Kwalitatief hoogwaardige en rechtvaardige rechtspraak 11
3.1 Kwaliteit, kennis en professionele standaarden 12
3.2 Focus op rechtsbescherming 13
3.3 Rapportage toedeling van zaken 18

4 Tijdige en voorspelbare rechtspraak 19

5 Toegankelijke en transparante rechtspraak 23
5.1 Begrijpelijke en mensgerichte communicatie 24
5.2 Maatschappelijk effectieve rechtspraak en innovatie 25
5.3 Digitalisering 27
5.4 Online zittingen 29
5.5 Transparantie en openbaarheid 30

6 Onze mensen en omgeving 31
6.1 Aantrekken en behouden van medewerkers 32
6.2 Versterken leidinggevenden 33
6.3 Werkdruk 33
6.4 Diversiteit en inclusie 34
6.5 Duurzaamheid 35
6.6 Een sociaal veilig werkklimaat 35
6.7 Een fysiek veilig werkklimaat 36

7 Financiën 37
7.1 Financiering van de Rechtspraak 37
7.2 Financieel beeld 2025 38
7.3 Prognose instroom en productie 2025 39
7.4 Beschikbare middelen en verwachte kosten 41

8 Risico's en risicobeheersing 44

9 Strategische Evaluatie Agenda 49

VOORWOORD

In dit jaarplan leest u hoe de Rechtspraak in 2025 een bijdrage levert aan de ontwikkeling van het werk van de rechter en daarmee aan de rechtsstaat. U leest hoe wij ons werk toegankelijker, begrijpelijker, tijdiger en effectiever willen maken. Maar bijvoorbeeld ook over de manier waarop rechtsbescherming nog nadrukkelijker een plek krijgt in ons werk. Verder leest u over de stappen die wij zetten op het gebied van digitalisering en hoe wij ons positioneren op een uitdagende arbeidsmarkt.

Ik nodig u uit om dit jaarplan verder te bekijken. Om te bladeren door de nieuwe hoofdstukken die het komende jaar worden toegevoegd aan de meer dan twee eeuwen ontwikkeling die onze rechtsstaat al doormaakte.

De rechtstaat, het woord klinkt solide. Als iets hards van beton. Maar is hij dat ook? Wat wij de rechtsstaat noemen is een samenspel van wet- en regelgeving en een rechtstatelijke cultuur waarbinnen ook ongeschreven regels worden nageleefd en wordt uitgegaan van vertrouwen en een gedeeld belang. De samenwerking tussen staatsmachten en instanties is hierop gebaseerd. En het vertrouwen van mensen in de overheid ook.

Het is belangrijk om altijd te blijven streven naar het versterken van beide aspecten van dat samenspel. De politieke steun die onlangs door de Tweede Kamer werd uitgesproken om de rol van de minister bij benoeming van leden van de Raad voor de rechtspraak zo klein mogelijk te maken, geeft hiervoor bijvoorbeeld een kans. Een bindende voordracht vanuit de Rechtspraak na een procedure waarin vertegenwoordigers van het departement geen rol meer spelen: het past beter bij de scheiding der machten. En als we een stap verder kijken, lijkt het mij verstandig om de positie van de Raad te verankeren in de Grondwet.

Dit soort verbeteringen leiden ertoe dat bij de bescherming van onze rechtsstaat we op meer kunnen terugvallen dan ongeschreven regels. Dat is niet nodig omdat er op dit moment sprake zou zijn van oneigenlijke bemoeienis vanuit de politiek, want dat is zeker niet het geval. Maar is het niet verstandig om dan juist nu de rechtsstaat verder te versterken? Met het oog op een toekomst die niemand nog kent en waar die rechtstatelijke cultuur misschien minder invloedrijk is.

De kracht van die cultuur van rechtvaardigheid en democratische waarden is namelijk voor een groot deel gestoeld op het vertrouwen dat mensen hebben in de overheid en in elkaar. Maar onze high trust-samenleving maakt ons ook kwetsbaar. Want dit vertrouwen is niet te winnen of te herstellen met een wijziging in wet- of regelgeving. U ziet waarschijnlijk ook dat mensen zich zorgen maken over bijvoorbeeld migratie en integratie, over het klimaat of de woningmarkt. Of over de manier waarop we samenleven. Over de afwezigheid van saamhorigheid en het gebrek aan gedeelde normen en waarden. En het gevoel er alleen voor te staan. En dat is problematisch voor een samenleving die juist bij elkaar wordt gehouden door het vertrouwen van mensen in elkaar, wat weer hand in hand gaat met het vertrouwen van mensen in de instituties van de democratische rechtsstaat.

Hoe verhoudt de Rechtspraak zich tot deze zorgen? Dat is een vraag waarop wij een antwoord moeten vinden, en misschien deels hebben gevonden met de verschillende initiatieven die worden omschreven in dit jaarplan. Maar is het voldoende?

Een groep mensen in onze samenleving voelt zich niet vertegenwoordigd of zelfs benadeeld. En waar de rechter juist dan het laatste bastion van rechtvaardigheid moet zijn, voelen deze mensen zich soms ook in de zittingszaal op een manier behandeld die hun gevoel bevestigt. Wanneer mensen met een migratieachtergrond en een lager opleidingsniveau lezen dat zij een grotere kans hebben op een gevangenisstraf, bevestigt dit hun realiteit, waarin ze mogelijk dagelijks te maken hebben met racisme en discriminatie. Die realiteit moet de Rechtspraak beter onder ogen durven zien, zonder dat we ons daarbij aangevallen voelen. We moeten beter uitleggen wat achterliggende oorzaken kunnen zijn, maar ook durven toegeven als deze misschien ontbreken.

Als we willen dat het werk van de rechter en anderen binnen de instituties van de democratische rechtsstaat ook op lange termijn wordt geaccepteerd, dan moeten mensen voelen dat de overheid hen steunt en dat de rechter zowel mensen als de samenleving richting geeft als men hierin zoekende is. Dat de Rechtspraak werkt voor iedereen, en zo samenleven mogelijk maakt.

Ik hoop dat we dit jaar het maatschappelijk vertrouwen in onze rechtsstaat, dat gelukkig nog altijd hoog is, collectief blijven beschermen en dat we uit blijven dragen dat de rechtsstaat er echt voor iedereen is. Voor de Rechtspraak betekent het dat we meer dan voorheen moeten werken vanuit het perspectief van de mensen die op ons rekenen. Zo vinden we de antwoorden op de vragen die ertoe doen.

De democratische rechtsstaat is een immense prestatie van meer dan tweehonderd jaar inzet van velen die geloofden in het legaliteitsbeginsel, in de scheiding der machten, in grondrechten en onafhankelijke rechtspraak. Een indrukwekkende geschiedenis waaraan wij ook in 2025 ons steentje blijven bijdragen.

Henk Naves,
Voorzitter Raad voor de rechtspraak

1 LEESWIJZER

De medewerkers van de elf rechtbanken, vier gerechtshoven, twee bijzondere colleges en vier landelijke diensten werken dagelijks aan een rechtvaardige samenleving en aan onze rechtsstaat. Samen vormen zij de Rechtspraak. Dit jaarplan beschrijft hoe de Rechtspraak in 2025 en volgende jaren haar missie ten dienste van de samenleving wil waarmaken.

Missie

De Rechtspraak beschermt rechten en vrijheden, komt op voor de democratische rechtsstaat, zorgt voor een goede toepassing van het recht en voor beslissingen door onafhankelijke, onpartijdige, integere en deskundige rechters.

De Rechtspraak richt zich op het realiseren van de vijf ambities uit haar visie. Ze vormen de drijfveer voor, en reden achter, de gemaakte en nog te maken beleidskeuzes.

Visie

De Rechtspraak is rechtvaardig, toegankelijk, tijdig, transparant en speelt in op maatschappelijke ontwikkelingen.

De samenleving is voortdurend in ontwikkeling. De Rechtspraak stelt zichzelf daarom doorlopend de vraag wat Nederland van haar nodig heeft en speelt daar, waar mogelijk, op in. Wat betekent rechtvaardige, toegankelijke, tijdige, transparante en maatschappelijke rechtspraak vandaag de dag en de komende jaren? Hoe zorgen we ervoor dat de Rechtspraakorganisatie en haar rechters met maatschappelijke ontwikkelingen meegaan? Hoe kunnen we bij een veranderende vraag vanuit de samenleving wendbaar zijn en tegelijk betrouwbaar en voorspelbaar blijven?

In 2025 doen we dat onder andere door in alle rechtsgebieden ruimte te maken voor reflectie en te werken aan verdere waarborgen voor rechtsbescherming. We formuleren en delen de beste werkwijzen binnen de verschillende rechtsgebieden. Voortdurende aandacht voor de bevordering van de kwaliteit en het verbreden van kennis blijft prioriteit binnen de Rechtspraak. We zetten ook vervolgstappen in de richting van de aanbevelingen van de Visitatiecommissie Rechtspraak en zullen ons in 2025 actief op resultaten richten. U leest hierover meer in hoofdstuk 3.

Goede rechtspraak betekent niet alleen dat de inhoudelijke kwaliteit hoog is, maar ook dat hij tijdig is en dat rechtzoekenden weten waar ze aan toe zijn. Het programma Tijdige rechtspraak loopt in 2025 ten einde. Het werken aan tijdige en voorspelbare rechtspraak is daarmee niet afgelopen. Om de verbeteringen die de afgelopen jaren zijn ontwikkeld verder te brengen en goed in te bedden in de organisatie, krijgt dit programma in 2025 extra aandacht. U leest hierover meer in hoofdstuk 4.

De Rechtspraak moet voor iedereen toegankelijk en transparant zijn. Daarom werken we aan digitale toegang, begrijpelijke communicatie, transparante informatievoorziening en goed toegankelijke gebouwen. Hierover leest u meer in hoofdstuk 5. In dit hoofdstuk leest u ook over rechtspraak die zo goed mogelijk aansluit bij maatschappelijke behoeften. Dit doen we onder de noemer maatschappelijk effectieve rechtspraak.

Om een rechtvaardige en veilige samenleving te kunnen realiseren moet de Rechtspraak kunnen beschikken over voldoende rechters en ander kundig personeel. In hoofdstuk 6 leest u hoe wij onder andere door het voor diverse doelgroepen in kaart brengen van loopbaanontwikkeling nieuw personeel werven. We belichten ook onze inspanningen om de huidige medewerkers te behouden en in hen te investeren, denk hierbij aan het versterken van leidinggevenden en het ontwikkelen van proactieve interventiemogelijkheden om werkdruk aan te pakken. In dit hoofdstuk leest u ook hoe wij werken aan een meer diverse en inclusieve organisatie en hoe wij ons inspannen om in 2030 een klimaatneutrale bedrijfsvoering te hebben.

Hoofdstuk 7 gaat over de financiën, gevolgd door hoofdstuk 8 over de mogelijke risico's en hoe wij die denken te kunnen beheersen.

2

HET WERK VAN DE RECHTER EN VAN DE RECHTSPRAAK IN 2025

2.1 RECHTSPREKEN IN 2025

De Rechtspraakmedewerkers zetten zich in 2025 vanzelfsprekend weer vol in voor de kerntaak van de Rechtspraak: rechtspreken. Ongeveer 2.700 rechters en raadsheren en 10.400 gerechtsambtenaren streven naar kwalitatief hoogwaardige, maatschappelijk relevante en efficiënte afhandeling van ongeveer 1,6 miljoen rechtszaken.

De Nederlandse rechtspraak kent drie rechtsgebieden: civiel recht, strafrecht en bestuursrecht. Het rechtsgebied civiel recht is onderverdeeld in kanton, handel, familie en toezicht (insolventiezaken, curatele-, bewind- en mentorschapzaken). Het rechtsgebied bestuursrecht is onderverdeeld in bestuursrecht algemeen, belasting en vreemdelingenrecht.

In 2025 zal het grootste deel (64 procent) van de rechtszaken bij de rechtbanken, ook aangeduid als de eerste aanleg, worden afgehandeld door de kantonrechter. Het gaat bijvoorbeeld om civiele zaken tot 25.000 euro (vaak incassozaken, arbeidszaken, huurzaken en consumentenzaken) maar ook om lichte strafzaken, zoals snelheidsovertredingen. De kantonrechter gaat ook over curatele, bewind en mentorschap en het verwerpen of (beneficiair) aanvaarden van een erfenis. Van oudsher is kanton in aantallen veruit de grootste zaakcategorie. Omdat kantonzaken over het algemeen minder complex zijn, zijn ze meestal minder arbeidsintensief dan andere zaken. Qua tijdsbesteding is kanton dan ook niet de grootste groep rechtszaken. Ook de civiele zaken die niet onder kanton vallen, vormen in 2025 een groot deel

van het werk van de rechters bij de rechtbanken (veertien procent). De civiele rechter doet uitspraken in conflicten tussen particulieren en/of organisaties onderling, waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen handelszaken en familiezaken. Denk aan een echtscheiding, faillissement of een conflict over letselschade.

Strafzaken zijn het meest in het nieuws, maar vormen een relatief kleine groep zaken bij de rechtbanken (twaalf procent). In hoger beroep vormen de strafzaken daarentegen juist de grootste groep zaken (57 procent).

Tot slot vormen de verschillende typen bestuursrechtzaken een belangrijke, maar wel kleinere categorie bij de rechtbanken (tien procent). In deze zaken staan besluiten van de overheid centraal, bijvoorbeeld over vergunningen of uitkeringen. Vaak worden belastingzaken en vreemdelingenzaken als aparte categorie binnen het bestuursrecht genoemd.

Het volledige overzicht van de instroom en (verwachte) afhandeling van rechtszaken (productie) is opgenomen in hoofdstuk 7.3.

Figuur 1 Rechtszaken bij rechtbanken 2025

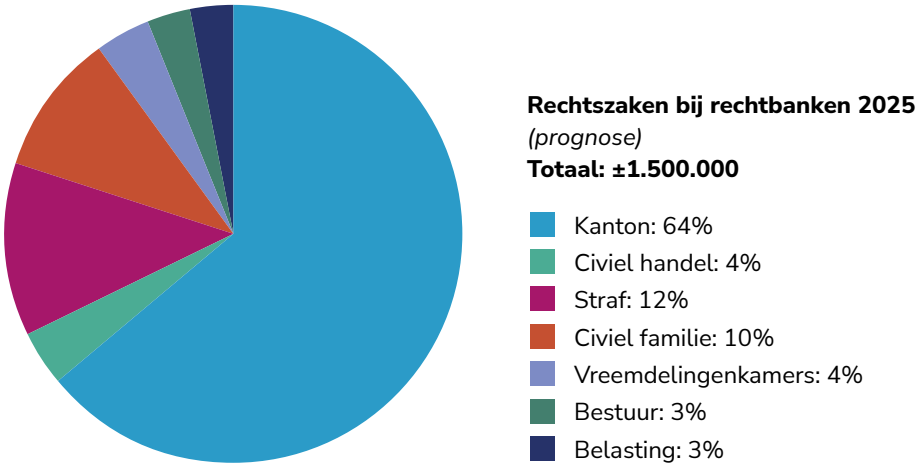

Figuur 2 Rechtszaken bij gerechtshoven en Centrale Raad van Beroep (CRvB) 2025

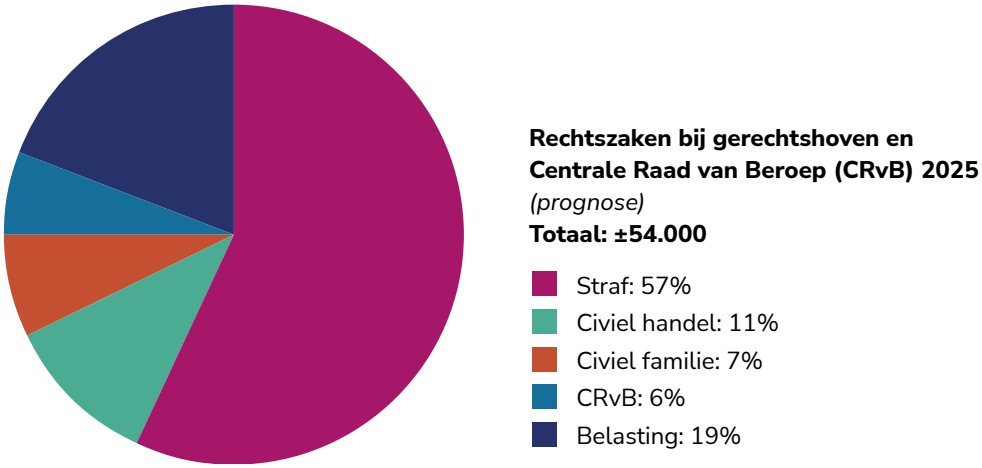

3

KWALITATIEF HOOGWAARDIGE EN RECHTVAARDIGE RECHTSPRAAK

3.1 KWALITEIT, KENNIS EN PROFESSIONELE STANDAARDEN

Binnen de Rechtspraak is voortdurend aandacht voor kwaliteit. Elke medewerker speelt hierbij een eigen rol. De ontwikkelingen op dit thema staan nooit stil. Continu leren en verbeteren speelt een cruciale rol binnen de organisatie.

Het visitatierapport *Kwaliteit van rechtspraak: versterking door samenwerken* over de staat van de kwaliteitszorg binnen de Rechtspraak en in het bijzonder het werken met professionele standaarden door rechters, is in september 2023 uitgebracht. De visitatie-commissie constateert dat de Rechtspraak de afgelopen jaren een enorme ontwikkeling heeft doorgemaakt. Er is steeds meer oog voor de rechtzoekende en het effect van rechtspraak op de maatschappij. De Rechtspraak probeert rechtszaken begrijpelijker te maken, sneller af te handelen en toe te snijden op individuele situaties.

De aanbevelingen van de visitatiecommissie zijn erop gericht om de ontwikkeling van kwaliteit te blijven bevorderen en daarmee het samenspel tussen het rechterlijke en het organisatiedomein te versterken. Op verschillende niveaus werken we aan het formuleren van een eenduidig landelijk kwaliteitsbegrip. Ook voeren we het gesprek over de aanbevelingen van de visitatiecommissie die specifiek op professionele standaarden zijn gericht. Daarnaast werken we aan een kader om heldere keuzes te kunnen maken als meer zaken binnenkomen dan kunnen worden afgedaan. Kortom: de Rechtspraak maakt in 2025 werk van de aanbevelingen uit de visitatie.

Klantonderzoek

De Rechtspraak wil inspelen op maatschappelijke ontwikkelingen. Dat doen we onder meer door het uitvoeren van klantonderzoeken. Onafhankelijk klantonderzoek onder burgers en andere rechtzoekenden, zoals bedrijven en professionals, geeft inzicht in de waardering voor het functioneren van de Rechtspraak en geeft aanknopingspunten voor verbetering.

In 2025 start de Rechtspraak met een vernieuwd klantonderzoek. Het betreft een compact landelijk onderzoek dat in samenwerking met een externe deskundige partij wordt uitgevoerd. Ook wordt een feedbackinstrument ontwikkeld waarmee de Rechtspraak doorlopend rechtzoekenden en professionals naar hun ervaringen kan vragen. Lokaal kunnen gerechten themagerichte modules inzetten en organiseren zij, net als voorheen, spiegelbijeenkomsten, klantpanels en professionele gesprekken en ontmoetingen.

Kennishuis

De Rechtspraak heeft met het zogenoemde Kennishuis een stevige basis gelegd voor een professionele en gestructureerde (lokale en landelijke) kennisorganisatie voor de juridische professional. De activiteiten die in het kader van het Kennishuis worden verricht zijn neergelegd in een Agenda Kennishuis. In 2025 wordt het digitale platform Mijn Kennisomgeving (MKO) voor het zoeken, delen en opslaan van interne en externe juridische kennis doorontwikkeld. Er is bijzondere aandacht voor deskundigheidsbevordering en de positie van kwaliteitscoördinatoren en kennisspecialisten binnen de gerechten met een bijzondere taak op het gebied van kwaliteit en kennis.

3.2 FOCUS OP RECHTSBESCHERMING

Nadat de afgelopen jaren op verschillende manieren duidelijk is geworden dat burgers niet altijd de rechtsbescherming genoten waarop zij mochten vertrouwen, heeft de Rechtspraak binnen alle rechtsgebieden ruimte gemaakt voor reflectie. Waarborgen voor rechtsbescherming worden waar nodig doorontwikkeld. Als daartoe aanleiding is betrekt de Raad voor de rechtspraak (verder: de Raad) het aspect rechtsbescherming ook in zijn wetgevingsadviezen.

FAMILIE- EN JEUGDRECHT

In februari 2023 heeft de reflectiecommissie familie- en jeugdrechters van de rechtbanken en de gerechtshoven haar rapport *Recht doen aan kinderen en ouders* gepubliceerd. Dit reflectierapport bevat een groot aantal conclusies en aanbevelingen om ouders en kinderen meer rechtsbescherming te bieden. In 2024 heeft het projectteam Doorvoeren en Uitvoeren Reflectie Familie en Jeugd (DURF) de invoering van de aanbevelingen uit het reflectierapport ter hand genomen en ook concrete resultaten behaald, zoals het afschaffen van de meldbriefprocedure.

In 2025 wordt de invoering van de aanbevelingen voortgezet. Enkele voorbeelden: overal in het land worden op dezelfde manier kindgesprekken gevoerd met kinderen vanaf 8 jaar. Die gesprekken worden los van de zitting en in kindvriendelijke ruimtes gehouden. De beslissing van de rechter wordt teruggekoppeld aan de kinderen. Daarnaast ontfermen familie- en jeugdrechters zich over onderwerpen als verruiming van het wettelijk kader van de bijzondere curator. Als pleegouders betrokken zijn in een procedure worden zij daar eerder bij betrokken.

Doel is om het grootste deel van de overige aanbevelingen uit het rapport *Recht doen aan kinderen en ouders* medio 2025 te hebben ingevoerd. De tweede helft van 2025 zal worden gebruikt voor het verder waarborgen van de aanbevelingen en het, waar nodig, vastleggen in de lijnorganisatie.

Verbetering van de rechtsbescherming in de jeugdbescherming is een belangrijk speerpunt voor de Rechtspraak. Het reflectierapport en de eindevaluatie Wet herziening kinderbeschermingsmaatregelen hebben de noodzaak hiertoe benadrukt. In de jeugdbescherming grijpt de overheid hard in het gezinsleven in. Daar behoort een goede rechtsbescherming voor ouders tegenover te staan.

Sinds 1 januari 2023 loopt bij alle rechtbanken de pilot kosteloze rechtsbijstand voor ouders die te maken krijgen met een procedure over beëindiging van het ouderlijk gezag. Vanaf 1 oktober 2023 is deze pilot uitgebreid en wordt kosteloze rechtsbijstand ook aangeboden in het geval van een procedure tot (eerste) uithuisplaatsing. Bij iedere zaak die binnen de reikwijdte van de pilot valt, wijst de rechtbank een gespecialiseerde advocaat toe aan de ouder(s). De pilot loopt door in 2025.

Onderzoek uithuisplaatsing en kinderopvangtoeslagenaffaire

De Rechtspraak heeft in 2024 de uithuisplaatsing van kinderen uit gezinnen die gedupeerd zijn door de kinderopvangtoeslagenaffaire onderzocht. Het resultaat van dit onderzoek wordt in 2025 verwacht

Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming

De ministeries van Justitie en Veiligheid (JenV) en Volksgezondheid, Welzijn en Sport en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) hebben opdracht gegeven tot het programma Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming. De bedoeling is dat dit programma een structurele oplossing gaat bieden voor de vele knelpunten in de jeugdbescherming. Het programma is bijzonder omvangrijk en moet op veel punten nog concreet worden uitgewerkt.

De problemen in de jeugdbeschermingsketen zijn aanzienlijk. Het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming zal in 2025 opnieuw veel tijd en aandacht vragen van de familie- en jeugdrechtspraak. In de loop van 2025 zal in kaart worden gebracht welke zaakstroom landelijk binnen het familie- en jeugdrecht de meest onwenselijke doorlooptijden heeft en wat daarvan de oorzaak is. Verbetering van die doorlooptijden krijgt voorrang, waarbij samen met het projectteam DURF bepaald zal worden hoe het een en ander zich verhoudt tot de aanbevelingen uit het reflectierapport *Recht doen aan kinderen en ouders*.

BESTUURSRECHT

Ook in 2025 zullen bestuursrechters actief de feiten en gevolgen van de besluiten van bestuursorganen onderzoeken en deze indringend aan het evenredigheidsbeginsel toetsen. Met andere woorden: zijn de nadelige gevolgen van een besluit niet onevenredig in verhouding met het beoogde doel van dat besluit?

De gerechten zullen in 2025 doorgaan met het formuleren en delen van beste werkwijzen, bijvoorbeeld in het kader van de behandeling van beroepen niet tijdig beslissen en in het kader van complexe Woo (Wet open overheid)-zaken.

Verder wordt binnen het bestuursrecht gewerkt aan begrijpelijke en gebruiksvriendelijke informatie voor rechtzoekenden. Dit resulteert in een landelijk brieven- en berichtenpakket per zaakstroom, dat begrijpelijk is en inzicht geeft in wat een rechtzoekende kan verwachten voor, tijdens en na een procedure (zie hierna ook bij civiel recht en hoofdstuk 4).

Op het gebied van het vreemdelingenrecht worden diverse ontwikkelingen verwacht die in 2025 tot een hogere werklast van de bestuursrechter kunnen leiden. In 2024 is de Omgevingswet van kracht geworden en sindsdien is de rechtsontwikkeling in volle gang. Dat zal in 2025 niet anders zijn.

CIVIEL RECHT EN TOEZICHT

Digitalisering

Advocaten kunnen sinds 6 mei 2024 digitaal procederen in kort gedingen handel en familie bij alle rechtbanken. Vanaf 2025 wordt het mogelijk om in meer civiele zaakstromen digitaal te procederen (zie ook hierna in hoofdstuk 5).

Binnen het domein toezicht[1] neemt de digitalisering een hoge vlucht. Steeds meer verzoeken worden via het digitale systeem Mijn Rechtspraak-Toezicht afgehandeld. Curatoren in faillissementszaken, Wsnp (Wet schuldsanering natuurlijke personen)-bewindvoerders en professionele CBM (curatele, bewind en mentorschap)-uitvoerders kunnen al langer digitaal met de rechtbanken communiceren via het systeem Mijn Rechtspraak-Toezicht. Voor particuliere CBM-uitvoerders is dat nu ook mogelijk via

1 Onder dit rechtsgebied vallen insolventiezaken en de curatele-, bewind- en mentorschapzaken, ook aangeduid als de CBM-zaken.

het portaal Mijn CBM. In 2025 wordt zowel het systeem Mijn Rechtspraak-Toezicht als het portaal Mijn CBM verder ontwikkeld. Voorts is de planning om in 2025 de procedure surseance van betaling te digitaliseren. De civiele landelijke overleggen vakinhoud (LOV's)[2] stemmen intensief af met de Informatievoorzieningsorganisatie (IVO) Rechtspraak over de digitalisering. De bijdrage vanuit de vakinhoud is daarbij van wezenlijk belang.

Uniforme brieven en berichten

Binnen de drie civiele LOV's wordt sinds 2022 hard gewerkt aan het ontwerpen van begrijpelijke en toegankelijke brieven en berichten die eenvormig door alle gerechten zullen worden gehanteerd. Deze zullen rechtzoekenden een beter inzicht geven in wat hen voor, tijdens en na een procedure te wachten staat (zie ook hierna hoofdstuk 4).

Voor de zaakstroom Wsnp zijn de brieven inmiddels gereed en geïmplementeerd. Dat geldt ook voor een deel voor de zaakstroom CBM. Er worden nog meer brieven voor CBM-zaken ontwikkeld. Ook voor de dagvaardingszaken van kanton, de kort gedingen van handel en familie en de dagvaardingszaken van de gerechtshoven zijn nieuwe brieven en berichten in de maak.

Beperking omvang processtukken

De beperking van processtukken in hoger beroep is door de gerechtshoven geëvalueerd aan de hand van de ervaringen van de afgelopen twee jaar. Net als bij de tweede aanleg is bij de eerste aanleg behoefte aan inperking van de processtukken. De rechtbanken kiezen, anders dan de gerechtshoven, niet voor een harde beperking van de omvang van de processtukken, maar voor een bepaling hoe processtukken eruit moeten zien en wat de rechter kan doen om excessen tegen te gaan. Aan de Nederlandse orde van advocaten (NOvA) en de Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders (KBvG) is gevraagd wat hun gedachten hierover zijn. De reacties van de NOvA en de KBvG zijn meegenomen in het procesreglement. Hierover zijn de NOvA en de KBvG geïnformeerd. De beoogde datum van inwerkingtreding is 1 juli 2025.

Financiële belangen minderjarigen

Binnen het domein toezicht is steeds meer aandacht voor de rechtsbescherming van minderjarigen en hoe zo goed mogelijk toezicht te houden op het beheer van hun financiën. Er is een handleiding financiële belangen minderjarigen ontwikkeld die in 2025 verder praktisch zijn beslag krijgt.

2 Er zijn Landelijke Overleggen Vakinhoud (LOV's) op het gebied van het strafrecht, civiel recht (handel en kanton), familie- en jeugdrecht, bestuursrecht, belastingrecht en toezicht. De LOV's bestaan uit teamvoorzitters die in de betrokken rechtsgebieden werken. Alle gerechten zijn in deze LOV's vertegenwoordigd.

STRAFRECHT

De Rechtspraak zal zich ook in 2025 primair richten op het terugdringen van zaakvoorraden (en in het verlengde daarvan het verkorten van de doorlooptijden) en het verhogen van de vakinhoudelijke effectiviteit. De Raad werkt daartoe actief samen met het Landelijk Overleg Vakinhoud Strafrecht (LOVS). Lokaal zijn ook de keten coördinatoren actief. Verder wordt gewerkt aan de voorbereiding van de invoering van het nieuwe Wetboek van Strafvordering. Daartoe is samenwerking met de andere ketenpartners, met name het Openbaar Ministerie (OM) van belang. De Rechtspraak werkt op verschillende niveaus gericht met het OM samen.

Het Bestuurlijk Ketenberaad (BKB), dat bestaat uit OM, politie, Raad, Centraal Justitieel Incassobureau (CJIB), ministerie van JenV, Reclassering Nederland en de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI), wil de doorlooptijden en voorraden substantieel terugdringen. De eerste prioriteit ligt bij de zaakstromen jeugd, zeden en veelvoorkomende criminaliteit (VVC). Ook wordt prioriteit gegeven aan verdere digitalisering. In de voorbereiding op de invoering van het nieuwe Wetboek van Strafvordering wordt het systeem Basis Administratie Strafrecht (BAS) ontwikkeld.

Effectiviteit en efficiëntie

De gerechten hebben in 2024 een aantal beste werkwijzen geïdentificeerd. Deze zijn besproken en verzameld in een ‘menukaart best practices’. Omdat niet alles voor elk gerecht past, is afgesproken over te nemen wat past. De gerechten zullen uit de menukaart keuzes maken en de beste werkwijzen in 2025 toepassen. Ook waren er vier inspirerende rondetafelgesprekken in 2024 over wat anders en slimmer kan. Aan deze gesprekken namen rechters, raadsheren en juridische ondersteuning deel. In 2025 zal hier een vervolg aan worden gegeven. Daarnaast wordt gewerkt aan een actualisatie van het landelijk format voor het convenant met de parketten. Dit wordt afgestemd met het OM.

Nieuw Wetboek van Strafvordering

Begin 2024 is bepaald dat het nieuwe Wetboek van Strafvordering op 1 april 2029 van kracht wordt. Op basis hiervan heeft het programma nieuw Wetboek van Strafvordering het bestaande programmaplan en de bijbehorende meerjarenbegroting herschreven. De Rechtspraak gaat onverminderd door met alle activiteiten die zijn gericht op de invoering van het nieuwe Wetboek van Strafvordering. Het programma bevindt zich nu in de fase dat de pilots uit de Innovatiewet Strafvordering worden geëvalueerd en wordt verder ingezet op deelprojecten. Samen met het Landelijk Bureau Vakinhoud rechtspraak (LBVr) gaat het programma in 2025 de aanpassingen aan bouwstenen en sjablonen voorbereiden en de wetgevingsberichten in de steigers zetten. Ook wordt gestart met het aanpassen van de juridische modellen, werkprocessen en handreikingen. In samenwerking met het Studiecentrum Rechtspleging (SSR) wordt in 2025 begonnen met de uitvoering van het in 2024 opgeleverde opleidingsplan voor de Rechtspraak.

Waar het gaat om ICT-wijzigingen werkt IVO Rechtspraak momenteel aan de vervanging van het huidige primaire processysteem GPS door het nieuwe BAS-systeem. Het programma levert de noodzakelijk gegevens aan IVO Rechtspraak voor de tijdige aanpassing van die applicaties, maar ook van overige strafapplicaties, aan het nieuwe Wetboek van Strafvordering.

Het programma nieuw Wetboek van Strafvordering blijft daarnaast ook in ketenverband betrokken bij advisering en overleg over het wetgevingstraject en bij samenwerking op het gebied van informatievoorziening. In de keten wordt over gezamenlijke punten gesproken en wordt besproken of daar gezamenlijk besluiten over kunnen worden genomen. Die besluiten worden meegenomen in de werkpraktijk. De Raad is hierbij actief betrokken.

De Rechtspraak herhaalt dat de realisatie van het nieuwe Wetboek van Strafvordering met alle aspecten die daarmee samenhangen veel tijd kost. Dat zal ook het primaire proces (zaakvoorraden en doorlooptijden) raken. Mede daarom zijn efficiëntie en effectiviteit zo belangrijk. Een beleidsluwe periode voor de gehele strafrechtketen kan daarbij helpen. De Rechtspraak zal daarom ook in 2025 het belang van een tijdelijke 'beleidsluwte' blijven benadrukken.

3.3 RAPPORTAGE TOEDELING VAN ZAKEN

Op 1 april 2021 trad de Code zaakstoedeling in werking. Op basis van deze code hebben de LOV's specifieke regels opgesteld voor de toedeling van zaken binnen de rechtsgebieden strafrecht, civiel recht en bestuursrecht. Deze regels waren richtinggevend voor de gerechten bij het opstellen van hun zaakstoedelingsregelingen, die zijn opgenomen in de bestuursreglementen. In 2024 is de werking van die zaakstoedelingsregelingen tegen het licht gehouden. De bevindingen zijn neergelegd in de rapportage zaakstoedeling, die met het ministerie van JenV zal worden gedeeld. In 2025 worden de vervolgstappen, bijvoorbeeld aanscherping van mandateringsregelingen en bevordering van betere gegevensregistratie, opgepakt.

4

TIJDIGE EN VOORSPELBARE RECHTSPRAAK

Goede rechtspraak vraagt niet alleen om deskundige rechters en een hoge inhoudelijke kwaliteit, maar ook om tijdige behandeling van zaken en voorspelbaarheid over het verloop van de procedure. Rechtzoekenden moeten weten waar ze aan toe zijn en wat ze kunnen verwachten, zodat ze verder kunnen met hun leven. Het verbeteren van de doorlooptijden en het vergroten van de voorspelbaarheid zijn daarom prioriteiten van de Rechtspraak.

Sinds de start van het programma Tijdige rechtspraak in 2020 zijn door de gerechten en in programmaverband al belangrijke stappen gezet op het gebied van roosteren en plannen, goede managementinformatie en verbetering van de begrijpelijkheid van brieven en andere berichten aan rechtzoekenden (zie ook hiervoor hoofdstuk 3).

Daarnaast werken de gerechten steeds meer samen om succesvol gebleken initiatieven en kennis te delen en te verspreiden. Ook de landelijke inloopkamer ondersteunt gerechten bij het afhandelen van oudere werkvoorraden.

Verbeteren doorlooptijden

In veel zaakstromen worden de doorlooptijdstandaarden nog niet gehaald. Dit komt met name omdat aan de randvoorwaarden bij de start van het programma – geen achterstanden en voldoende capaciteit – nog niet is voldaan. Daar zijn verschillende verklaringen voor, maar dat wil niet zeggen dat de zorgvuldig vastgestelde standaarden niet langer bruikbaar zijn.

De doorlooptijden worden in de komende periode niet herzien. De energie wordt benut om de doorlooptijden verder te verbeteren en doorlooptijden die uitzonderlijk afwijken van de doorlooptijdstandaarden nader te bekijken. De beschikbare managementinformatie over doorlooptijden, werkvoorraden en achterstanden geeft hiervoor de nodige informatie. Zo constateerden we dat het met een aantal zaakstromen over de volle breedte wel degelijk goed gaat. Tegelijk zien we dat sommige zaakstromen achterblijven en dat er verschillen zijn tussen gerechten in de mate waarin doorlooptijdstandaard worden gehaald. Voor deze laatste twee categorieën zetten in 2025 de gerechten verder in op samenwerking om de verschillen te verkleinen en de doorlooptijden verder te verbeteren.

We doen wat we zeggen; we zeggen wat we doen

Vanuit de maatschappelijke rol van de Rechtspraak is voorspelbare rechtspraak door uniformiteit in communicatie naar rechtzoekenden van essentieel belang. Vanaf 2022 zijn voor verschillende zaakstromen de brieven en berichten aan rechtzoekenden herschreven en opnieuw vormgegeven. We werken toe naar één landelijk brieven- en berichtenpakket per zaakstroom dat voor rechtzoekenden begrijpelijk is en inzicht geeft in wat een rechtzoekende kan verwachten voor, tijdens en na een procedure. Landelijke uniformiteit draagt daarnaast bij aan het vertrouwen in de Rechtspraak. Toegankelijke en begrijpelijke communicatie waarin de rechtzoekende centraal staat is daarbij noodzakelijk.

Continu verbeteren

Het optimaliseren van onze werkprocessen als een manier om voortdurend te verbeteren, wordt steeds breder gedragen. Tegelijkertijd kampt de Rechtspraak nog altijd met personeelstekorten, waardoor de gestelde doelen niet altijd zo snel als gehoopt kunnen worden bereikt. In 2024 zijn daarom een aantal nieuwe collega's aangenomen vanuit het programma Tijdige rechtspraak voor de ondersteuning van de gerechten op het gebied van procesoptimalisatie. Zij zijn ook in 2025 inzetbaar en zullen over de grenzen van de gerechten heen werken om het van elkaar leren te stimuleren.

Roosteren en plannen

We willen onze capaciteit optimaal benutten en werken er hard aan om het rooster- en planproces een evidente schakel te laten zijn in het terugdringen van de doorlooptijden. We zetten in op een professioneel rooster- en planproces dat is gebaseerd op wetenschappelijke logistieke kennis. Dit planproces moet aansluiten op de doorlooptijdstandaarden, de capaciteit optimaal benutten en zorgen voor een regelmatig werkaanbod. Roosteren en plannen plaatsen we in de bredere context van capaciteitsmanagement: het structureel beheersen en afstemmen van de hoeveelheid werk op de hoeveelheid mensen, op de instroom van zaken en op de gestelde standaarden.

Landelijke inloopkamer

De landelijke inloopkamer startte als een tijdelijke voorziening. Net als voorgaande jaren zal de inloopkamer in 2025 in de behoefte van de gerechten voorzien om zaken voor hen af te doen. De gerechten hebben een opgave gedaan van de hoeveelheid zaken die ze in 2025 willen overdragen aan de inloopkamer. Deze aantallen liggen licht boven de opgegeven aantallen van 2024. Gezien het naderende einde van het programma, staat dit jaar ook de vraag centraal of de inloopkamer een vervolg moet krijgen. We benutten 2025 om dit te onderzoeken en te toetsen.

Borging

Het programma Tijdige rechtspraak komt eind 2025 formeel ten einde. Het werken aan tijdige en voorspelbare rechtspraak is daarmee niet afgelopen. Initiatieven en projecten zijn nog niet volledig afgerond of hebben nog geen vaste (en duurzame) plek in de organisatie gekregen, waardoor we nog niet op het punt zijn gekomen van acceptabele werkvoorraden en een voorspelbaar proces. Het accent van het programma ligt in 2025 op het borgen van wat is opgezet en bereikt. Tezamen met de gerechten dragen we er zorg voor dat de opgedane kennis niet verloren gaat. We zetten ons in om die kennis in de organisatie in te bedden en bekijken de mogelijkheid om die kennis in de toekomst duurzaam door te ontwikkelen.

5

TOEGANKELIJKE EN TRANSPARANTE RECHTSPRAAK

5.1 BEGRIJPELIJKE EN MENS-GERICHTE COMMUNICATIE

De rechter moet toegankelijk zijn voor iedereen. De Rechtspraak zorgt daarom voor laagdrempelige toegang en begrijpelijke informatie vanuit het perspectief van de burger. Door voortdurend te luisteren naar en te leren van de ervaringen van burgers, verbetert de Rechtspraak stapsgewijs haar communicatie: digitaal, geschreven, aan de telefoon en in de gerechten. Zowel de burger met juridische bijstand als de zelfstandig procederende burger moet zich goed kunnen redden als procespartij. De Rechtspraak biedt praktische en begrijpelijke informatie over de stappen in de procedure en wat er op welk moment van iedere procespartij wordt verwacht.

Burgers kunnen voor hun contact met de Rechtspraak gebruikmaken van het communicatiekanaal dat het beste aansluit bij hun behoeften. De Rechtspraak werkt in 2025 verder aan vernieuwing van de website Rechtspraak.nl en het webportaal Mijn Rechtspraak, waarbinnen burgers en juridische professionals veilig digitaal processtukken en berichten kunnen uitwisselen en actuele informatie krijgen over hun rechtszaak. Daarnaast wordt in 2025 onverminderd ingezet op verbetering van de communicatiekanalen telefonie en correspondentie (brieven en berichten). De Rechtspraak onderzoekt periodiek hoe tevreden burgers zijn over de communicatie. Dit stelt de Rechtspraak in staat om de communicatie gericht te verbeteren, waardoor burgers de Rechtspraak daadwerkelijk ervaren als toegankelijk en begrijpelijk. Goede informatie draagt voor een belangrijk deel bij aan het vertrouwen in de Rechtspraak en aan het gevoel van rechtvaardigheid dat burgers tijdens hun procedure ervaren.

5.2 MAATSCHAPPELIJKEFFECTIEVE RECHTSPRAAK EN INNOVATIE

De Rechtspraak speelt op verschillende manieren in op veranderende behoeften in de samenleving. Dat is nodig, want rechtspraak is er voor elke rechtzoekende met een juridisch probleem. Dat begint met duidelijke, onafhankelijke informatievoorziening. Het informatieaanbod is groot en voor iemand met een juridisch probleem is niet altijd duidelijk wat de beste route naar een oplossing is. Niet altijd is de oplossing (alleen) het doorhakken van de juridische knoop. Bij maatschappelijk effectieve rechtspraak hebben we daarom extra aandacht voor laagdrempelige, toegankelijke en snelle rechtspraak die zich richt op het probleem achter het juridische geschil.

Informatievoorziening

Er zijn verschillende wegen die tot een (juridische) oplossing leiden. Dat begint met goede informatie over welke mogelijkheden er zijn. Op Rechtspraak.nl is veel informatie te vinden. De Rechtspraak heeft de informatie op de website verbeterd aan de hand van klantreizen en gaat daar in 2025 mee door. Tijdens deze klantreizen vertellen rechtzoekenden hoe zij procedures bij de Rechtspraak hebben ervaren. Op basis van deze ervaringen wordt de informatie aangepast.

Maatschappelijk effectieve rechtspraak

In 2025 werkt de Rechtspraak aan innovatieve projecten op diverse actuele thema's of stromingen. Hieronder wordt een aantal projecten toegelicht. Alle grote innovatieve projecten zijn ook te vinden op Rechtspraak.nl.

Bij **wijkrechtspraak** staat het effectief bijdragen aan het oplossen van uiteenlopende en meervoudige problemen van mensen centraal. En dat gebeurt op de plek waar mensen leven: in hun wijk. De Rechtspraak werkt hierbij samen met OM, gemeenten, advocatuur, politie, reclassering en hulpverlenende instanties. Daarbij wordt waar mogelijk aangesloten bij de landelijke aanpak Preventie met gezag. Inmiddels is er wijkrechtspraak in Eindhoven, Rotterdam, Amsterdam, Heerlen, Tilburg en Den Haag. In 2025 komen daar nieuwe locaties bij: Arnhem en Amsterdam Nieuw-West. In Zaandam en Enschede wordt gestart met een verkenning. Verder onderzoeken de rechtbanken Oost-Brabant en Rotterdam uitbreiding naar andere gemeenten. Binnen wijkrechtspraak worden verschillende soorten zaken behandeld, zoals strafzaken, schuldenzaken, schoolverzuim en familiezaken. In 2025 wordt gestart met de behandeling van bestuursrechtzaken.

Wanneer in de rechtszaal blijkt dat mensen problematische schulden hebben en er nog geen schuldhulpverleningstraject loopt, wordt de **schuldenfunctionaris** ingezet. Door mensen in contact te brengen met gemeentelijke schuldhulpverlening, probeert de Rechtspraak mensen hulp te laten zoeken om van hun schulden af te komen en te voorkomen dat zij nieuwe schulden maken. Inmiddels werkt elke rechtbank met schuldenfunctionarissen. Sommige rechtbanken hebben al een schuldenfunctionaris voor elk rechtsgebied. Het doel voor 2025 is dat alle rechtbanken voor elk rechtsgebied een schuldenfunctionaris hebben.

Bij de **regelrechter** komt er een antwoord en een uitkomst waar de rechtzoekende iets aan heeft. De rechter 'regelt' dat. Bij de rechtbanken Den Haag, Overijssel, Rotterdam en Zeeland-West-Brabant kunnen mensen al een paar jaar via artikel 96 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering een eenvoudige snelle, toegankelijke en betaalbare civiele procedure starten. Deze zaken gaan tegen een laag griffierecht en zonder uitgebreide stukkenwisseling over wonen, werken en winkelen. In 2025 zal de regelrechter worden uitgebreid naar andere rechtbanken.

Een andere werkwijze van de regelrechter is het aanbieden van een goedkoper en effectiever alternatief in zaken waarbij burgers betalingsachterstanden hebben bij hun zorgverzekeraar of woningverhuurder. Deze praktijk loopt nu bij de rechtbanken Zeeland-West-Brabant, Den Haag, Amsterdam en Rotterdam en wordt in 2025 verder uitgebreid.

In 2025 treedt ook de Algemene Maatregel van Bestuur 'de Regelrechter' in werking, waarbij de eisende partij de keuze maakt voor de laagdrempelige of voor de reguliere procedure. Dit kan wel alleen voor kleine geldvorderingen (tot 5 duizend euro) en loonvorderingen. In die procedures geldt dan niet meer de eis dat de wederpartij moet instemmen met deze procedure. Dit experiment loopt tot en met 2027 bij de rechtbanken Den Haag, Rotterdam, Overijssel en Zeeland-West-Brabant.

Op het gebied van **(complexe) echtscheidingen** is van de rechtbanken Oost-Brabant en Den Haag in 2024 het evaluatieonderzoek *Pilot gezamenlijke toegang voor ouders* verschenen. De lessen uit het rapport worden in 2025 gebruikt om in Oost-Brabant, Den Haag en Tilburg (rechtbank Zeeland-West-Brabant) binnen wijkrechtspraak en in Amsterdam binnen het project Richting Anders Procederen (RAP) te kijken hoe voorkomen kan worden dat een gerechtelijke procedure tot verdere escalatie leidt. In Tilburg werkt men daarom ook met de gezinsadvocaat. Een advocaat en een gedragswetenschapper coördineren en regisseren samen het proces voor, tijdens en na de echtscheiding. Verder starten de rechtbanken Den Haag, Gelderland en Overijssel in 2025 projecten om de ervaring van jeugdigen in het contact met de Rechtspraak te verbeteren.

Binnen het **strafrecht** zijn in 2024 bij rechtbanken en gerechtshoven nuttige en innovatieve werkwijzen ontwikkeld die zorgen voor het afdoen van meer strafzaken, zonder dat dit leidt tot extra werkdruk. In 2025 worden die werkwijzen uitgebreid. De pilot Horen van getuigen door senior gerechtsjuristen van het gerechtshof Arnhem-Leeuwarden is in 2024 van start gegaan. In deze pilot worden senior gerechtsjuristen ingezet voor het horen van getuigen in relatief eenvoudige zaken. Hierdoor kan de achterstand op het kabinet raadsheer-commissaris worden weggewerkt. De doorlooptijden worden ook verbeterd en de raadsheren kunnen efficiënter werken. De resultaten van deze proef worden in 2025 verwacht. In het project Snelle Toekomstgerichte Meervoudige Kamer (STMK) van de rechtbank Rotterdam staat herstelrecht meer op de voorgrond dan bij een reguliere behandeling. Ook van dit project worden de resultaten in 2025 verwacht.

In het **bestuursrecht** wordt gewerkt aan een project waarbij bekeken wordt welke zaak voor welke soort behandeling geschikt is. De Centrale Raad van Beroep (CRvB) heeft in 2024 de werkwijze Cascade ontwikkeld, waarin de rechtzoekende naar de voor diens situatie juiste afdoeningswijze wordt geleid. De verwachting is dat een deel van de zaken daardoor sneller afgedaan kan worden. In deze werkwijze wordt voortgebouwd op de lessen van de projecten Jaguar en Panda, beide van de rechtbank Gelderland, en het project Gericht op Oplossing, GOO, van de CRvB zelf. Aan partijen die samen tot een oplossing willen komen, biedt de CRvB in hoger beroep snelle, oplossingsgerichte rechtspraak in begrijpelijke taal. In 2025 moet blijken wat de resultaten van deze pilot zijn.

5.3 DIGITALISERING

De Rechtspraak werkt aan een digitale transformatie. Hierdoor worden de gang naar de rechter en procederen eenvoudiger. Informatie en stukken zijn beter te vinden en procespartijen kunnen gemakkelijker samenwerken. Grote dossiers kunnen sneller en beter worden geanalyseerd en betrokkenen beschikken onafhankelijk van plaats en tijd over de juiste informatie. Tot slot wordt informatieverwerking eenvoudiger. Op deze manier wordt de communicatie beter en sluit rechtspraak beter aan bij de belevingswereld van rechtzoekenden en de verwachtingen van de samenleving. Bovendien kunnen zaken tijdiger worden afgedaan.

Deze transformatie gebeurt aan de hand van de volgende vijf doelen:

- Digitaal toegankelijk: procespartijen hebben gedurende het hele proces digitaal toegang tot de Rechtspraak en beschikken over de juiste informatie;
- Digitaal verbonden: externe organisaties en de Rechtspraak kunnen de juiste informatie uitwisselen;
- Digitaal werken: Rechtspraakmedewerkers beschikken over de juiste vaardigheden, informatie en digitale middelen;
- Data als kapitaal: Rechtspraakdata zijn van voldoende kwaliteit en beschikbaar voor de juiste toepassing;
- Betrouwbare informatievoorziening: de informatievoorziening van de Rechtspraak is betrouwbaar, actueel, veilig en duurzaam.

Digitaal toegankelijk

Binnen het toezicht, belastingrecht en strafrecht zijn vrijwel alle zaakstromen inmiddels digitaal toegankelijk. Eind 2025 zijn ook nagenoeg alle zaakstromen in het civiel recht, waaronder het familie- en jeugdrecht, digitaal beschikbaar. Vanaf 2025 wordt het mogelijk om in de volgende zaakstromen digitaal te procederen: kort gedingen kanton, verzoeken en verloven handel en kanton, jeugdzaken gerechtshoven, alimentatiezaken, algemeen bestuursrecht en vreemdelingenzaken.

De Rechtspraak streeft naar verbetering van de digitale toegankelijkheid van de registers en de kwaliteit van de aangeboden gegevens, waarbij rekening wordt gehouden met de hedendaagse privacy- en beveiligingsaspecten. In 2025 werkt de Rechtspraak verder aan de technische vernieuwing en verbetering van het Centraal Insolventieregister (CIR), het centraal curatele- en bewindsregister (CCBR), het Centraal Gezagsregister (CGR), het huwelijksgoederenregister en de registratie van zaken in het kader van de Wet afwikkeling massaschade in collectieve actie (WAMCA).

Digitaal verbonden

Samen met andere (overheids)organisaties werken we aan standaarden en heldere afspraken voor het delen van informatie. Europese wet- en regelgeving wordt daarbij steeds belangrijker, niet alleen de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) maar bijvoorbeeld ook de Europese Data Governance Act. Vragen daarbij zijn: met wie mogen we informatie delen, wat mogen afnemers ermee doen, hoe lang mag de informatie gebruikt worden en welke dienstverlening bieden we? Om het uitwisselen van informatie goed te organiseren, sluit de Rechtspraak aan op afsprakenstelsels, zoals het JenV Afsprakenstelsel Gegevens & Algoritmes (JAGA) en het Federatief Datastelsel (FDS).

Een centraal thema in het strafdomein blijft samenwerking en verbetering van de informatie-uitwisseling tussen de ketenpartners in de strafrechtketen. Dit is vormgegeven in het Duurzaam Digitaal Stelsel (DDS). Ketenprojecten als Multimedia, Mulder en Digitaal Werken Hoger Beroep worden technisch afgerond in 2025. In 2025 wordt een doorstart gemaakt met de analyse naar de ontwikkeling van het Advocatenportaal 2.0.

De Europese digitaliseringswetgeving, waaronder de eJustice-verordeningen, vergt een meerjarige realisatie van grensoverschrijdende digitale gegevensuitwisselingen met lidstaten. In 2025 is een webportaal gereed en kan de Rechtspraak digitaal Bewijs- en Betekeningsverordeningen (BBV's) uitwisselen met andere landen.

Digitaal werken

Om te voldoen aan de eisen rond het digitaal procederen, heeft de Rechtspraak zich in de afgelopen periode gericht op het realiseren van digitale toegang voor procespartijen- en vertegenwoordigers: de zogenoemde 'buitenwereld'. Daarnaast is voor rechters en gerechtsjuristen de 'binnenwereld' gerealiseerd: een Digitaal Werkdossier. Dit is nodig om in de verschillende rechtsgebieden digitaal goed te kunnen werken.

De informatievoorziening leunt nu nog op een breed scala aan verouderde systemen. Op de (middel)lange termijn brengt dit continuïteits- en veiligheidsrisico's met zich mee. Belangrijker nog is dat deze systemen niet geschikt zijn voor volledig digitaal werken. Doel van het project Vernieuwing Procesondersteuning is de uitfasering van de verouderde primaire processystemen. De komende jaren krijgen collega's die werken aan de administratieve en juridische afhandeling van zaken binnen de (sub)rechtsgebieden civiel, bestuur en familie en jeugd een totaal nieuwe digitale werkomgeving. Deze nieuwe digitale werkomgeving sluit aan op het doel Digitale Toegang voor de verschillende geïmplementeerde zaakstromen en gaat collega's bij de gerechten ondersteunen bij digitaal werken. Deze nieuwe werkomgeving wordt in 2025 zichtbaar met de komst van het medewerkersportaal Jouw Rechtspraak Informatiesysteem (JORIS).

Binnen het strafrecht wordt deze vernieuwing vormgegeven door het Basisplan Straf, dat er tevens voor moet zorgen dat de informatievoorziening geschikt is voor de invoering van het nieuwe Wetboek van Strafvordering. We trekken hier samen op met het OM.

Data als kapitaal en de komst van AI

Data is het kapitaal van de Rechtspraak: in het primaire proces van rechtspreken en toezichthouden, in de bedrijfsvoering en in de samenwerking binnen maatschappelijke en juridische ketens. We willen data beter benutten om waarde te leveren voor de rechtspraak én de maatschappij. Hiertoe investeren we in 2025 in Informatiehuishouding (IHH), digitaal archiveren en verbetering van de datakwaliteit van de primaire bronsystemen.

Tot slot zetten we een degelijke dataorganisatie op en benutten we de kansen die artificial intelligence (AI) ons biedt. De Rechtspraak kan niet om AI heen. We moeten ons er hoe dan ook tot verhouden. Enerzijds manifesteert AI zich in de casuïstiek, anderzijds biedt AI de Rechtspraak ook kansen. Op basis van de AI-strategie van de Rechtspraak werken we in 2025 verder aan een afwegingskader voor het gebruik van AI binnen de Rechtspraak, onder andere om te voldoen aan de Europese AI-verordening. We leiden rechters en medewerkers op, doen experimenten (en waar mogelijk passen we die vervolgens toe) en zoeken samenwerking met het ministerie van JenV en de wetenschap.

Betrouwbare informatievoorziening

Een veilig en betrouwbaar informatievoorzieningslandschap (IV) vormt de basis voor voortdurende informatiedienstverlening en is een randvoorwaarde voor succesvolle digitale transformatie van de Rechtspraak. Daarnaast brengen de grote IV-ambities van de Rechtspraak met zich mee dat de informatiedienstverlening verder groeit. Ook in 2025 en de jaren daarna zal daarom fors worden geïnvesteerd in de capaciteit van de infrastructuur. Bovendien stelt de Rechtspraak hoge veiligheidseisen aan onder andere cybersecurity, compliance en accesmanagement. Onderdeel hiervan is dat onze primaire processystemen veilig en betrouwbaar blijven en hun inzet kan worden voortgezet. Het project Vernieuwing Procesondersteuning (uitfasering van de verouderde primaire processystemen) wordt in 2025 daarom geïntensiveerd.

5.4 ONLINE ZITTINGEN

De Rechtspraak heeft een afwegingskader en spelregels voor online zittingen ontwikkeld. Dit afwegingskader vermeldt uitgangspunten en factoren die relevant kunnen zijn bij de beslissing om een zitting online te houden. De Rechtspraak heeft voorts een aantal stappen gezet op weg naar een platform voor het houden van online zittingen, waaronder het uitschrijven van een aanbesteding voor dit platform. Deze aanbesteding heeft geresulteerd in een gunning waardoor dit platform in 2025 kan worden ingevoerd.

In overleg met ketenpartners en andere belanghebbenden en op basis van praktijkervaringen, zullen online zittingen zorgvuldig worden gerealiseerd. De Rechtspraak dringt bij het ministerie van JenV aan op wetgeving die het voeren van online zittingen faciliteert. We hopen dat die structurele wetgeving er in 2025 komt.

5.5 TRANSPARANTIE EN OPENBAARHEID

Meer uitspraken publiceren

Openbaarheid en toegankelijkheid van de Rechtspraak is een groot goed. Door meer uitspraken te publiceren, wil de Rechtspraak invulling geven aan dit openbaarheidsbeginsel. Tegelijk heeft ze aandacht voor de mogelijke risico's die daarmee gemoeid zijn. Het realiseren van deze ambitie vraagt niet alleen om ontwikkeling van werkprocessen- en systemen, maar doet ook een beroep op medewerkers die betrokken zijn bij het voorbereiden, schrijven, verwerken en publiceren van uitspraken. Door bewustwording en procesoptimalisatie stijgt het aantal gepubliceerde uitspraken in 2025 naar circa 75.000. Daarnaast wordt begonnen met vervanging van de huidige publicatietool en komt de pseudonimiseringstool voor alle gerechten beschikbaar.

Bestuursrecht

Concreet betekent dit voor het bestuursrecht dat mede met het oog op de rechtsvorming en de praktijk alle uitspraken op het gebied van de Omgevingswet gepubliceerd worden op Rechtspraak.nl.

Strafrecht

In verband met de inwerkingtreding van de Wet seksuele misdrijven in 2024 zijn extra afspraken gemaakt om de komende periode zoveel mogelijk vonnissen en arresten die verband houden met deze wet te publiceren in het kader van de ontwikkeling van jurisprudentie.

Informatievoorziening aan journalisten

Vanaf 1 juni 2025 wordt de herziene persrichtlijn ingevoerd. Naast een kortere tekst in eenvoudige taal zijn er twee grote wijzigingen ten opzichte van de bestaande persrichtlijn. Er komt een accreditatiebeleid voor journalisten en er wordt toegewerkt naar een manier waarop alle gerechten op dezelfde manier informatie gaan verstrekken aan journalisten. Met de invoering van de herziene persrichtlijn zal ook het gesprek over de openbaarheid in de gerechten en met de journalistiek gevoerd worden. Openbaarheid van rechtspraak is daarbij het leidende uitgangspunt. Voor het vertrouwen in de Rechtspraak is openbaarheid immers de basis. Dit staat ook beschreven in de Grondwet.
De pers speelt een belangrijke rol in de openbaarheid. De nieuwe actuele persrichtlijn onderschrijft dat openbaarheid en het vertrouwen in de rechtsstaat niet zonder elkaar kunnen.

6

ONZE MENSEN EN OMGEVING

6.1 AANTREKKEN EN BEHOUDEN VAN MEDEWERKERS

De Rechtspraak kan, net als andere organisaties in Nederland, in de knel komen door krapte op de arbeidsmarkt. Om nu en in de toekomst professionele, onafhankelijke en tijdige rechtspraak mogelijk te maken, is het daarom essentieel om betrokken en bekwame medewerkers aan te trekken en te behouden. Deze medewerkers moeten hun talenten optimaal kunnen inzetten. Behoud, en waar mogelijk uitbreiding, van het aantal rechters is daarbij cruciaal. Daarom heeft de Rechtspraak al in 2020 besloten om de jaarlijkse opleidingscapaciteit van rechters en raadsheren structureel te vergroten. Voor 2025 wordt, net als in 2024, ingezet op het laten instromen van 140 rechters en raadsheren in opleiding.

In 2025 gaat de Rechtspraak door met diverse projecten die zijn gericht op arbeidsmarktbeleid en -communicatie, op loopbaanontwikkeling en op het traineeprogramma voor jonge juristen. We ontwikkelen een visie op leren en ontwikkelen en brengen de loopbaanontwikkelingsmogelijkheden voor diverse doelgroepen in kaart. Bestaande processen rond selectie en opleiding van rechters worden geëvalueerd en waar nodig verbeterd. Ook investeert de Rechtspraak in versterking van leidinggevenden en de hr-functie binnen de Rechtspraak. Werkplezier, werkdruk, inzetbaarheid en vitaliteit blijven van belang voor medewerkers om zich in te kunnen zetten voor een rechtvaardige samenleving en om ervoor te zorgen dat de kwaliteit van het rechtspreken hoog blijft.

De Rechtspraak zorgt ervoor dat zij nu en in de nabije toekomst (waarin schaarse middelen, digitalisering en AI een prominente rol spelen), voldoende toegerust is voor haar maatschappelijke taak. Hiertoe worden diverse scenario's en de gewenste organisatieontwikkeling voor de Rechtspraak richting 2030 uitgewerkt. HR-analytics ondersteunt bij het uitwerken van deze scenario's.

6.2 VERSTERKEN LEIDINGGEVENDEN

Leidinggevenden vervullen een essentiële rol bij het boeien en behouden van onze medewerkers en bij het in gang zetten van veranderingen, bijvoorbeeld op het gebied van digitalisering of versterking van de organiserende en verbindende professionaliteit binnen de Rechtspraak.

Leidinggeven is een vak en daarom gaan we onze leidinggevenden komend jaar ondersteunen met een heldere visie op leidinggeven binnen de Rechtspraak. We presenteren een passend opleidingsaanbod, waaronder diverse praktische e-learnings, een serious game en ondersteunende cursussen en faciliteiten voor alle loopbaanfases. Daarnaast ontwikkelen we gerichte informatie en werkwijzen die leidinggevenden nodig hebben om hun vak goed te kunnen uitoefenen, bijvoorbeeld op het gebied van gespreksvoering en verzuim. Deze activiteiten zijn gericht op het ondersteunen van leidinggevenden op alle niveaus (strategisch, tactisch en operationeel) bij de belangrijke rol die zij vervullen binnen de Rechtspraak.

6.3 WERKDRUK

Werkdruk is een complex thema omdat de ervaren werkdruk verschillende oorzaken heeft en deels persoonsafhankelijk is. Zoals geformuleerd in de Uitvoeringsagenda 2023-2025 '[...] blijft werkdruk vooral ook een aspect van de arbeidsomstandigheden dat op de werkvloer aangepakt dient te worden door medewerkers zelf en hun leidinggevende(n).' Met het project Verlagen werkdruk willen we leidinggevenden en medewerkers de middelen geven om beter met werkdruk om te gaan. Vanuit dit project wordt in 2025 verder geïnvesteerd in informatievoorziening over bewustwording van werkdruk. We investeren ook in maatregelen om leidinggevenden te ontlasten, en in reactieve en proactieve interventiemiddelen om werkdruk aan te pakken op het niveau van het individu en het team. Ook vinden we het belangrijk dat onze medewerkers veerkrachtig zijn en blijven. Daarom stimuleren we het gebruik van de mental health check-up. Doordat we actief investeren in het verlagen van het verzuim, zal de werkdruk van collega's die daardoor tijdelijk extra werkzaamheden uitvoeren verminderen.

Naar aanleiding van het rapport *Verkenning Werkdruk Rechtspraak en Openbaar Ministerie* van april 2024 is het implementatieplan Werkdruk verdient blijvende aandacht opgesteld. Hierin zijn de lopende en nieuwe initiatieven om werkdruk binnen de Rechtspraak aan te pakken gebundeld. Het gaat om verschillende categorieën aanbevelingen uit het rapport. De eerste categorie betreft arbeidsvoorwaardelijke zaken. De overige categorieën variëren van het efficiënter inrichten van werk en het optimaal gebruikmaken van de menskracht binnen de organisatie tot samenwerking tussen gerechten onderling.

Kort gezegd gaat het om het anders inzetten van medewerkers (denk aan rechter- en raadsheerplaatsvervangers, gerechtsjuristen en opleiders van rechters en raadsheren in opleiding), het anders inrichten van het werk met meer autonomie voor teams in het primaire proces, efficiënter werken door meer regievoering door de rechter, efficiënter vergaderen en het verlichten van administratieve last bij de opleiding (tot rechter). Voor het optimaal benutten van de beschikbare capaciteit bij de gerechten wordt onderzocht hoe afstemming van het werk tussen gerechten kan plaatsvinden en wordt verder ingezet op strategische personeelsontwikkeling. Het verlagen van de werkdruk wordt ook als specifiek aandachtspunt meegenomen in lopende innovatieprojecten. Met het medewerkerstevredenheidsonderzoek (MWO) in 2025 zal worden nagegaan of de genomen maatregelen hebben geleid tot een eerste verlaging van de ervaren werkdruk.

6.4 DIVERSITEIT EN INCLUSIE

De Rechtspraak wil een aantrekkelijke, inclusieve en diverse organisatie zijn waarin iedereen zich welkom voelt. Dit betekent dat er ruimte is voor medewerkers met verschillende achtergronden, of het nu gaat om generaties, sociale, economische en culturele achtergronden, seksuele oriëntatie, genderidentiteiten, fysieke en verstandelijke beperkingen, kwaliteiten, rollen en privésituaties. Diversiteit en inclusie zijn essentieel voor het vertrouwen in de Rechtspraak, dragen bij aan de kwaliteit van de Rechtspraak en maken de Rechtspraak een aantrekkelijke werkgever.

In 2025 zetten we de inclusiegerichte activiteiten zoals inspiratiesessies en kennisbijeenkomsten voort. We versterken de Rechtspraakbrede samenwerking op het gebied van diversiteit, inclusie en gelijkwaardigheid, onder andere op het gebied van instroom, doorstroom en uitstroom. We investeren in objectief werven en selecteren. Ook zetten we in op arbeidsparticipatie, onder andere via het VN-verdrag Handicap. We evalueren de pilot voor het ruilen van feestdagen. Een aantal gerechten voeren opnieuw een Nederlandse InclusiviteitsMonitor (NIM) uit. Ook zal in 2025 extra onderzoek plaatsvinden naar, en aandacht worden besteed aan, mogelijk onbewuste vooroordelen in het werk.

6.5 DUURZAAMHEID

In het geactualiseerde Actieplan Klimaatneutrale Rechtspraak staan 33 maatregelen om vanaf 2030 een klimaatneutrale bedrijfsvoering te realiseren. De maatregelen zijn verdeeld over de thema's energie, vervoer, ICT, papier, biodiversiteit, water, afval, inkoop en catering. In 2025 laten we ons certificeren voor de CO2-prestatieladder. Door aan te sluiten bij dit managementmodel, kunnen we beter sturen op onze doelstellingen met betrekking tot energie en mobiliteit.

In 2025 dringen we het aantal dienstauto's terug. Als auto's vervangen moeten worden kiezen we voor zero-emissie auto's. We blijven hoge duurzaamheidseisen stellen aan onze leveranciers en onze Rechtspraakgebouwen worden steeds duurzamer. We kiezen voor meer isoleren, voor het plaatsen van zonnepanelen en ledverlichting en leggen meer groen aan in de omgeving. Ook zetten we in op het verminderen van grondstofgebruik. Zo kiezen we voor circulair meubilair als we meubilair nodig hebben. Ook als het gaat om andere producten, zetten we ons in voor afvalpreventie. Door middel van communicatie betrekken we onze medewerkers actief bij de duurzame initiatieven.

6.6 EEN SOCIAAL VEILIG WERKKLIMAAT

De nieuwe Gedragscode Rechtspraak besteedt nadrukkelijk aandacht aan omgangsvormen op het werk en de mogelijkheden voor medewerkers om ongewenst gedrag bespreekbaar te maken. In 2025 investeert de Rechtspraak in voorlichting aan medewerkers en uitbreiding van het aanbod van trainingen gericht op bewustwording en handelingsperspectief. Andere activiteiten zijn een uniforme klachtenregeling ongewenst gedrag, een goede inbedding daarvan in de organisatie en het verder professionaliseren van het netwerk van vertrouwenspersonen. Eind 2025 vindt het MWO plaats met daarin aandacht voor sociale veiligheid en ongewenste omgangsvormen. Dat geeft weer inzicht in hoe medewerkers het werkklimaat ervaren en helpt bij het bepalen welke aanvullende activiteiten nodig zijn.

In 2024 heeft de Raad besloten om te gaan bouwen aan een stelsel van integriteit en sociale veiligheid. Belangrijke doelen hierbij zijn een meer uniforme aanpak (met ruimte voor lokale accenten), een Rechtspraakbreed aanbod van instrumenten en diensten en goede inrichting van de integriteitsfunctie binnen de Rechtspraak. Ook werkt de Rechtspraak aan een Rechtspraakbreed en eenduidig meldlandschap, waarin verschillende procedures, protocollen en loketten op elkaar zijn afgestemd. Een van de loketten in dit meldlandschap is de nieuwe pool van personeelsraadgevers. Medewerkers kunnen bij de personeelsraadgever terecht bij (dreigende) arbeidsconflicten met hun leidinggevende of collega. In mei 2025 loopt de pilot een jaar en vindt een evaluatie plaats.

6.7 EEN FYSIEK VEILIG WERKKLIMAAT

De Rechtspraak wil de veiligheid van haar medewerkers, bezoekers en fysieke locaties waarborgen tegen dreigingen vanuit een breed spectrum van actoren waaronder criminele organisaties, buitenlandse mogendheden en antirechtstatelijke groeperingen. We streven naar een veilige en veerkrachtige werkomgeving en richten ons daarom op versterking van beveiligingsmaatregelen.

Medio 2025 zal de nieuwe extra beveiligde zittingszaal in Vught in gebruik worden genomen voor zogenoemde hoogrisicozittingen. Hierdoor kunnen het aantal en type transportbewegingen van gerechten worden ontlast. Bovendien kunnen de beheersmaatregelen op andere locaties worden gereduceerd. Aanvullend wordt in nauwe afstemming met ketenpartners verder gewerkt aan de ontwikkeling van extra beveiligde zittingszalen in Vlissingen en Lelystad. Ook wordt het Expertisecentrum Bijzondere zaken, dat gaat over onder andere de behandeling en toewijzing van zaken met een bijzonder karakter en/of een hoger risico, in 2025 operationeel.

De Rechtspraak blijft investeren in de ontwikkeling van beveiligingsmaatregelen op alle andere locaties. Door een geïntegreerde benadering van beveiliging, waaronder het domein van fysieke en personele veiligheid, zorgt de Rechtspraak ervoor dat tijdig en effectief gereageerd kan worden op veranderende dreigingen en hybride scenario's.

Ook dit jaar investeert de Rechtspraak in het onderhouden en vergroten van het veiligheidsbewustzijn van haar medewerkers door gerichte trainingen. Er wordt extra aandacht besteed aan het bevorderen van een werkklimaat waarin medewerkers zich zowel fysiek als mentaal veilig voelen.

Aan de hand van het ontwikkelde risicoraamwerk worden regelmatig risicobeoordelingen uitgevoerd en incidenten geëvalueerd om beveiligingsmaatregelen effectief toe en aan te passen. We onderzoeken hoe de processen voor incidentmanagement verbeterd kunnen worden, zodat blijvend kan worden voorzien in snelle en effectieve respons in noodsituaties.

Als we kwetsbaarheden bij functies binnen de Rechtspraak signaleren, zullen we maatregelen menen om die tot een aanvaardbaar niveau terug te brengen. In 2025 is tevens aandacht voor de samenhang van de verschillende veiligheidsdomeinen om het zicht op risico's en het beheersproces ervan verder te versterken. Hierbij wordt vooral de integrale aanpak tussen afdelingen, functionarissen en taakvelden verder gestimuleerd.

7 FINANCIËN

7.1 FINANCIERING VAN DE RECHTSPRAAK

Het ministerie van JenV stelt jaarlijks budget beschikbaar aan de Rechtspraak. Ongeveer 55 procent van het ter beschikking gestelde bedrag betreft de productiegerelateerde bijdrage voor het primaire proces van de Rechtspraak. Deze bijdrage ontvangt de Rechtspraak grotendeels op basis van aantallen zaken en bijbehorende prijs. Deze productiegerelateerde bijdrage is gebaseerd op de door het ministerie van JenV en de Raad opgestelde meerjarenprognose van de capaciteitsbehoefte in de justitiële ketens op basis van het Prognosemodel Justitiële Ketens (PMJ). Voor vreemdelingenzaken is deze bijdrage gebaseerd op de Meerjaren Productie Prognose (MPP) in de vreemdelingenketen. Daarnaast zijn deze middelen onder andere bedoeld voor het College van Beroep voor het bedrijfsleven (CBb), voor megazaken in het strafrecht en voor bijzondere zaken die in één gerecht voorkomen (overige kosten en kosten voor taken niet gerelateerd aan het Besluit financiering rechtspraak, Bfr 2005).

Per type zaak spreken de Raad en de staatssecretaris Rechtsbescherming een prijs af. Deze zaakprijzen gelden voor een periode van drie jaar (prijsperiode 2023-2025). De Raad verdeelt het budget dat het ontvangt van het ministerie van JenV over de gerechten. Voor de bepaling van de productiegerelateerde bijdrage van een gerecht worden ruim 70 soorten zaken (zaakcategorieën) met bijbehorende prijzen onderscheiden. Het gerecht ontvangt een bijdrage op basis van het verwachte aantal zaken per zaakcategorie.

De overige 45 procent van het aan de Rechtspraak ter beschikking gestelde budget wordt lumpsum gefinancierd. Deze middelen zijn bestemd voor lokale en landelijke ondersteunende processen, zoals de ontwikkeling en verrijking van relevante vakinhoudelijke informatie voor de Rechtspraak, programmaondersteuning, landelijke financiële administratie en factuurverwerking en de centrale kosten voor opleidingen en huisvesting van de Rechtspraak. Daarnaast beschikt de Rechtspraak over een informatievoorzieningsorganisatie (IVO) die alle digitale voorzieningen binnen de Rechtspraak beheert en vernieuwt, waaronder de ondersteuning van de ruim 12 duizend werkplekken. Deze bijdrage ligt in principe ook voor drie jaar vast.

In 2025 starten de prijsbesprekingen met het ministerie van JenV over de prijsperiode 2026-2028. Om een beeld te krijgen van de tijdsbesteding per zaak is in 2024 het driejaarlijkse tijdsbestedingsonderzoek uitgevoerd. Dit vormt een belangrijke basis bij de prijsbesprekingen in de onderbouwing van de toegenomen complexiteit van

bepaalde zaken. Tevens zal bij de prijsbesprekingen rekening gehouden moeten worden met de gevolgen van wetswijzigingen en de uitdagingen op het gebied van beveiliging.

7.2 FINANCIEEL BEELD 2025

De bijdrage die de Rechtspraak voor 2025 ontvangt is gebaseerd op de begroting 2025 van het ministerie van JenV en het in de zomer van 2022 met de minister van JenV afgesloten prijsakkoord voor de prijsperiode 2023-2025. De Rechtspraak ontvangt vanuit het prijsakkoord in 2025 ruim 21,8 miljoen euro meer ten opzichte van 2024.

Voor 2025 is er ten opzichte van 2024 vooral meer geld beschikbaar voor versterking van de capaciteit bij de gerechten, voor investeringen in kwaliteit en voor digitalisering en innovatie. Met de extra middelen kunnen in het kader van maatschappelijk effectieve rechtspraak en wijkrechtspraak meer initiatieven worden ontplooid om het recht dichter bij mensen te brengen, zoals de inzet van de schuldenfunctionaris en de regelrechter. Naast de al bestaande wijkrechtspraaklocaties volgen in 2025 Arnhem en Amsterdam Nieuw-West en starten er verkenningen in Zaandam en Enschede. Ook komt er meer tijd voor reflectie.

De bijdrage voor digitalisering en innovatie is niet alleen bedoeld om de digitale toegankelijkheid voor rechtzoekenden te bevorderen en de datadienstverlening te verbeteren, maar ook om de processystemen op orde te brengen. Hierdoor kan het digitaal werken in het primaire proces beter worden ondersteund.

Daarnaast ontvangt de Rechtspraak per zaak een hogere prijs ter compensatie van de werklastgevolgen van wetsvoorstellen en beleidswijzigingen die het kabinet heeft gedaan maar die nog niet in de prijzen waren verwerkt. Ten slotte zijn er middelen beschikbaar gesteld voor de invoering van het nieuwe Wetboek van Strafvordering. In totaal ontvangt de Rechtspraak in 2025 ruim 1,5 miljard euro op basis van de bij begroting van het ministerie van JenV overeengekomen aantallen en overige gemaakte afspraken (voor verdere specificatie van de bijdrage en de te verwachten kosten zie paragraaf 7.4).

7.3 PROGNOSE INSTROOM EN PRODUCTIE 2025

Totstandkoming prognoses

De prognose van de productie aan zaken bij de Rechtspraak is allereerst gebaseerd op beleidsneutrale PMJ-prognosemodellen van de instroom (prognoses bij onveranderd beleid en gelijkblijvende voorraden). Deze worden vervolgens aangevuld met te verwachten beleidseffecten. Dit zijn (voorgenomen) wijzigingen in beleid en wet- en regelgeving die een substantieel effect hebben op de instroom van het aantal zaken.

De prognosemodellen zijn door het Wetenschappelijk Onderzoek- en Datacentrum (WODC) en de Raad opgesteld. Dit zijn verklaringsmodellen en houden rekening met de invloed van (regionale) maatschappelijke (economische, demografische) ontwikkelingen op de instroom van zaken bij de rechter in voorgaande jaren. Daarnaast zijn prognoses van economische en demografische ontwikkelingen van instanties als het Centraal Planbureau (CPB) en het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) in de modellen verwerkt.

De prognose van de productie vreemdelingenzaken is gebaseerd op de MPP. Deze prognose schetst een toekomstbeeld van de migratieketen en geeft een kwantitatief beeld van de instroom, doorstroom en uitstroom in de migratieketen.

De MPP wordt gemaakt door een werkgroep van ketenpartners en is daarmee een product van de migratieketen.

Productieafspraken

De productieafspraken voor 2025 tussen het ministerie van JenV en de Raad zijn conform de ontwerpbegroting 2025 van het ministerie. De productieafspraken zijn afgeleid van de productieprognoses van het PMJ en MPP en kunnen (licht) verschillen. Dit heeft onder andere te maken met het moment van raming.

In de loop van 2025 kunnen deze productieafspraken nog wijzigen als gevolg van beleidsvoorstellen op het gebied van asiel en migratie.

Tabel 1. Productieprognose en productieafspraak met ministerie van JenV 2024-2025

	2024			2025	
	Prognose instroom	Prognose productie*	Afspraak productie	Prognose productie (PMJ)	Afspraak productie
Rechtbanken					
Kanton	926.790	912.223	962.662	936.669	888.676
Civiel handel	59.668	57.272	54.884	59.548	54.640
Civiel familie	132.288	129.724	151.241	152.253	148.639
Straf	162.090	163.158	167.327	173.249	168.188
Bestuur	39.324	39.860	40.096	39.849	38.896
Vreemdelingenkamers**	56.110	49.162	49.850	59.590	53.050
Belasting	46.458	39.011	31.508	49.076	29.465
Gerechtshoven					
Civiel handel	5.928	6.073	5.961	5.943	6.004
Civiel familie	3.499	4.082	4.153	3.469	4.042
Straf	25.679	26.017	31.593	29.965	32.182
Belasting	9.313	10.174	8.246	9.814	8.684
Bijzonder college					
Centrale Raad van Beroep	2.962	3.794	3.951	3.369	3.973
Totaal	**1.470.109**	**1.440.550**	**1.511.473**	**1.522.796**	**1.436.440**

* *Prognose instroom en productie 2024 zijn gebaseerd op de realisatie van januari t/m november 2024 en een inschatting van december 2024.*

** *De aantallen weergegeven bij de categorie bestuur (Vreemdelingenkamers) vinden hun oorsprong in de MPP en niet in het PMJ.*

Tabel 1 toont de productieafspraken voor het merendeel van de rechtszaken die de Rechtspraak afdoet. Een aantal bijzondere rechtszaken is hierin niet opgenomen, bijvoorbeeld de zaken die het CBb behandelt. Deze zaken worden anders gefinancierd (lumpsum) en zijn geen onderdeel van de hierboven gehanteerde prognosemodellen.

7.4 BESCHIKBARE MIDDELEN EN VERWACHTE KOSTEN

Beschikbare middelen

De onderstaande tabel toont een specificatie van de middelen die het ministerie van JenV bij begroting in 2025 aan de Rechtspraak ter beschikking stelt.

Verwerving van middelen

Middelen Rechtspraak (x € 1.000)	2025
Bijdrage ministerie van JenV	1.465.102
Overige bijdrage ministerie van JenV	26.173
Overige opbrengsten	12.934
Netherlands Commercial Court (NCC)	1.000
Rentebaten	0
Bijdrage meer/minder werk	0
Begroting 2025 ministerie van JenV	**1.505.209**

Verwachte kosten

In dit deel van de bijlage worden de verwachte kosten (1.505 miljoen euro) van de Rechtspraak in 2025 toegelicht. Deze kosten worden onderscheiden in:

A. Verwachte kosten van gerechten;
B. Verwachte kosten in centraal beheer;
C. Verwachte gerechtskosten;
D. Overige kosten;
E. Kosten van taken die die buiten het Besluit financiering rechtspraak (Bfr) 2005 zijn geregeld.

A) Kosten van gerechten

De kosten van gerechten betreffen de verwachte kosten die door de gerechten worden gemaakt. Deze bestaan uit twee delen. Allereerst de kosten die samenhangen met het primaire proces van de Rechtspraak. Dit zijn vooral personeelskosten van rechters en juridisch en administratief medewerkers. Daarnaast zijn er de kosten die gerechten maken op het gebied van overhead (ondersteunende processen) en huisvesting.

(A) Kosten van gerechten

(x € 1.000)	2025
Kosten primair proces	757.553
Kosten ondersteunende processen	262.220
Totaal kosten gerechten	**1.019.773**

B) Kosten in centraal beheer

De kosten in centraal beheer zijn de kosten die de Raad op centraal niveau maakt ten behoeve van de gerechten (huisvesting, ICT van de Rechtspraak, opleidingen, shared services en het Bureau van de Raad).

(B) Kosten centraal beheer

4(x € 1.000)		2025
Huisvestingskosten	119.505	119.505
Kosten centraal in beheer	279.798	279.798
- ICT	172.978	
- Opleidingen	27.458	
- Bureau Raad voor de rechtspraak	19.246	
- Overige kosten centraal in beheer	60.116	
Totaal kosten centraal beheer	**399.303**	**399.303**

* *incl. overige bijdrages en opbrengsten*

C) Gerechtskosten

De gerechtskosten hebben betrekking op situaties waarbij de wet de rechter de bevoegdheid geeft om bij de behandeling van een voorgelegde zaak iets door een derde te laten doen en waarbij uitdrukkelijk is gesteld dat de kosten daarvan ten laste van de Staat komen (bijvoorbeeld het inschakelen van een tolk). Gerechtskosten hebben alleen betrekking op bestuursrechtzaken en civiele zaken. Gerechtskosten van strafzaken worden door het OM betaald.

De gerechtskosten van bestuur en civiel zijn voor rekening van de Rechtspraak. In 2025 worden de gerechtskosten geschat op ongeveer drie miljoen euro. Gerechtskosten worden door middel van een openeinderegeling vergoed door het ministerie van JenV.

(C) Verwachte gerechtskosten

(x € 1.000)	2025
Gerechtskosten in civiele- en bestuurszaken	3.204
Totaal verwachte gerechtskosten	**3.204**

D) Overige kosten

Met de term 'overige bijdragen' worden in het Bfr 2005 de kosten voor megazaken in het strafrecht (strafzaken met een zittingstijd van meer dan vijftien uur, inclusief de zaken op grond van de Wet internationale misdrijven), de kosten van de bijzondere kamers (bijvoorbeeld Ondernemingskamer, douanekamer), het Netherlands Commercial Court en de kosten van het CBb bedoeld.

Het grootste deel van deze kosten betreft de megazaken in het strafrecht. Voor een megastrafzaak is veel meer behandeltijd nodig dan voor een reguliere strafzaak in een meervoudige strafkamer. Daarom worden deze megazaken als een aparte categorie behandeld. Een kleiner deel van de overige kosten heeft betrekking op de kosten van de bijzondere kamers. Het gaat hierbij om bij wet aan gerechten opgedragen taken.[3]

(D) Overige kosten

(x € 1.000)	2025
Megazaken strafrecht	33.272
College van Beroep voor het bedrijfsleven	12.302
Netherlands Commercial Court	1.000
Bijzondere kamers Rechtspraak	16.202
Totaal overige uitgaven	**62.776**

E) Kosten voor taken niet-Bfr 2005

Behalve voor de in het Bfr 2005 geregelde taken, maakt de Rechtspraak kosten voor andere activiteiten. Het gaat hier onder andere om kosten in verband met tuchtrecht, kosten van de commissies van toezicht voor het gevangeniswezen en de kosten van de parketpolitie.

E) Taken niet-Bfr 2005

(x € 1.000)	2025
Tuchtrecht	5.009
Commissies van toezicht voor het gevangeniswezen	7.056
Overige	7.908
Totaal taken niet-Bfr 2005	**19.973**

3 Het gaat om de douanekamer (rechtbank Noord-Holland, gerechtshof Amsterdam), de Ondernemingskamer (gerechtshof Amsterdam), de kamer voor het kwekersrecht (gerechtshof Den Haag), de octrooikamer (rechtbank Den Haag, gerechtshof Den Haag), de merkenwetkamer (gerechtshof Den Haag), zaken in verband met de Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften, Mulderzaken (gerechtshof Arnhem-Leeuwarden), adviezen ingevolge de Wet overdracht tenuitvoerlegging, WOTS, (gerechtshof Arnhem-Leeuwarden), de Centrale Grondkamer (gerechtshof Arnhem-Leeuwarden), de kamer voor bijzondere competentiezaken bestuurszaken (Autoriteit Consument & Markt, rechtbank Rotterdam), de maritieme kamer (rechtbank Rotterdam), de liaisonrechter (rechtbank Den Haag) en de raden penitentiaire kamer (gerechtshof Arnhem-Leeuwarden). Vanuit de bijdrage voor de bijzondere kamers worden ook het Adviescollege levenslanggestraften (gerechtshof Arnhem-Leeuwarden) en Octrooizaken Benelux (gerechtshof Den Haag) gefinancierd.

8

RISICO'S EN RISICOBEHEERSING

Risicobereidheid

De samenleving verandert snel en stelt de Rechtspraak voortdurend voor nieuwe uitdagingen. In de missie en visie is verwoord waar de Rechtspraak op de langere termijn voor staat en aan werkt. De Rechtspraak zet zich volop in voor het verwezenlijken daarvan. Zij koppelt mogelijke risico's en beheersmaatregelen daarom rechtstreeks aan de visie: de Rechtspraak is rechtvaardig, toegankelijk, tijdig en transparant en speelt in op maatschappelijke ontwikkelingen.

De risicobereidheid van de Rechtspraak kan als (risico)neutraal worden getypeerd. De Rechtspraak is bereid risico's te lopen als de kans op risico's beperkt is en/of de middelen om die risico's te beheersen niet beschikbaar zijn. Met ketenpartijen wordt afgestemd over risico's. Op de aspecten zoals genoemd in de missie en visie heeft de Rechtspraak een kwaliteitssysteem ontwikkeld om risico's te beperken.

Voor de Rechtspraak zijn onafhankelijkheid, onpartijdigheid, integriteit en deskundigheid de belangrijkste kernwaarden. Deze kernwaarden komen naar voren in de missie en vertalen zich ook in de bedrijfsvoering.

Rechtvaardig

Risico	Beheersmaatregel
Onvoldoende rechtsbescherming - Onvoldoende rechtsbescherming bieden door het afdoen van minder zaken, het ontbreken van een instrumentarium voor maatwerk of beperkte middelen.	- Bestuurlijke prioriteit leggen bij rechtvaardige rechtspraak en van daaruit activiteiten ontplooien gericht op het bieden van voldoende rechtsbescherming, maatwerk en gelijke behandeling.
Onvoldoende rechtsbescherming - Als gevolg van de behandeling van zaken waarbij het overheidsoptreden door de samenleving kritisch wordt gevolgd, kan de onafhankelijkheid van de Rechtspraak onder druk komen te staan doordat de Rechtspraak vaker door de burger als onderdeel van het systeem van de uitvoerende macht wordt gezien.	- Intern en extern de kernwaarden van de Rechtspraak uitdragen. - Gesignaleerde problemen in de uitvoering van wetgeving adresseren en bespreekbaar maken in gesprekken tussen staatsmachten. - Reflecteren, intervisie en het hanteren van professionele standaarden.
Besluiten Hoge Raad en Europese hoven - Besluiten van Hoge Raad of Europese hoven met effect op rechtspraak-(processen).	- Kritisch ontwikkelingen volgen en indien nodig de hogere kosten als gevolg van deze besluiten claimen bij het ministerie van JenV.
Ambities Rechtspraak zoals vastgelegd in afspraken met het ministerie van JenV - Niet kunnen voldoen aan de ambities van de Rechtspraak zoals beschreven in de begroting (digitalisering, verduurzaming, achterstanden, doorlooptijden).	- Via overleg en rapportageafspraken het ministerie van JenV op de hoogte houden, tijdig signaleren en waar mogelijk bijsturen.
Integriteit - Integriteitsschendingen.	- De nieuwe gedragscode integriteit intern bij medewerkers onder de aandacht brengen. - Uitvoeren integriteitsbeleid: benoemen vertrouwenspersonen, aandacht in opleidingen en rapporteren in jaarverslag over integriteitsschendingen. - Gerechtsbesturen houden het register nevenfuncties actueel

Toegankelijk

Risico	Beheersmaatregel
Beveiliging/dreiging - Toenemend dreigingsniveau richting medewerkers en gebouwen van de Rechtspraak. - Afhankelijkheid van derden bij beveiliging.	- Er zijn maatregelen geformuleerd voor een passend beveiligingsniveau ten aanzien van personen, gebouwen en bezoekers van gebouwen. - Regelmatig uitvoeren van risico- en dreigingsanalyses. - Periodiek overleggen en afspraken maken met relevante partnerorganisaties.
Cybersecurity - Risico's in de cybersecurity, bijvoorbeeld op het gebied van IT general controls, Information Security Management en datalekken.	- De Rechtspraak past de Baseline Informatiebeveiliging Overheid toe. - Het Security Operations Center van de landelijke dienst IVO Rechtspraak is continu alert op dreigingen. - Samenwerking met (keten)partners.
IT-storingen - Het risico op (langdurige, meer dan vier uur) storingen in de ICT die de continuïteit van de bedrijfsvoering (inclusief het primaire proces) en informatievoorziening raken.	- Afspraken over basisdienstverlening (inclusief continuïteit, betrouwbaarheid, beschikbaarheid en beveiliging) met landelijke dienst IVO.

Tijdig

Risico	Beheersmaatregel
Haperende digitalisering - Onvoldoende voortgang vernieuwing primaire processystemen en ondersteunende systemen	- Agile werken. - Adequate sturing via de IV-governance van de Rechtspraak.
Ziekteverzuim - Toenemend ziekteverzuim leidt tot minder beschikbare capaciteit en door hogere werkdruk bij de collega's en tot langere doorlooptijden of toename achterstanden.	- De Raad vraagt in bestuurlijke overleggen met de gerechtsbesturen expliciet om blijvende aandacht voor de ontwikkeling van het ziekteverzuim. - Het periodieke medewerkerswaardering-onderzoek laat op operationeel niveau zien waar welke onderwerpen het meest spelen. Op basis daarvan worden gerichte acties ondernomen. - Laagdrempelig aanbieden van een mentale gezondheidstest voor medewerkers.
Risico opbrengsten: minder instroom van zaken - Dalende uitstroom van zaken als gevolg van verminderde instroom van zaken. - Het niet tijdig kunnen aanpassen van de organisatie aan dalende instroom.	- Gerechtsoverstijgende personeels-planning. - Gebruiken van mogelijkheden om van zaken over gerechtsgrenzen heen te schuiven.
Overschrijding redelijke termijn - Werkvoorraden leiden tot toename van het aantal zaken waardoor termijnen worden overschreden die door de Rechtspraak gecompenseerd moeten worden.	- Het programma Tijdige rechtspraak heeft als doel om doorlooptijden terug te brengen en werkvoorraden weg te werken. - Bewaken van de ontwikkeling van claims met betrekking tot overschrijding van de redelijke termijn.
Risico opbrengsten dalende productiviteit - Dalende productiviteit om diverse redenen (toename verlof, meer nadruk op zorg-vuldigheid door externe druk etc.).	- Bewaken productiviteit op alle manage-mentniveaus. - Ontwikkelen van nieuwe werkwijzen, bijvoorbeeld roosteren en plannen. - Afspraken maken met het ministerie van JenV over tarieven. - Afspraken maken in de keten (bijvoorbeeld actieplan OM/ZM).
Onvoldoende capaciteit - De Rechtspraak is onvoldoende in staat om tijdig te beschikken over medewerkers met de juiste kwaliteiten voor de toekomstige Rechtspraakorganisatie. - Onvoldoende instroom in de opleiding tot rechter en raadsheer en daarmee een toenemend tekort.	- Uitvoeren van projecten zoals gerechts-overstijgende personeelsplanning en versterken arbeidsmarktbeleid en arbeids-marktcommunicatie. Hierdoor ontstaat inzicht in toekomstige bezettingscijfers en schaarse doelgroepen en kan hier tijdig op worden ingespeeld. - Versterken van de opleidingscapaciteit van de Rechtspraak. - Ontwikkelen van een gemeenschappelijk beeld van de administratie in de toekomst. - Aanvullende maatregelen, waaronder inzet van rechter-plaatsvervangers en overdracht van werkzaamheden aan gerechtsjuristen. - Vergroten van aantal rechters en raads-heren in opleiding waardoor kan worden ingespeeld op een mogelijk tekort aan rechters.

Transparant

Risico	Beheersmaatregel
Fraude - Risico op frauduleuze handelingen.	- Adequate kaderstelling en het nemen van maatregelen op het terrein van integriteit, informatiebeveiliging, functiescheiding en interne controle.
Privacy - Niet voldoen aan privacy compliance (bijvoorbeeld AVG/WJSG).	- Een plan van aanpak voor het versterken van het privacymanagement bij gerechten en landelijke diensten wordt uitgevoerd. - Verdere implementatie van een systeem (Solvinx) voor het maken en beheren van Data Protection Impact Assessments (DPIA's). - Opstellen van een planning voor het aanpassen van de primaire proces-systemen.
Risico opbrengsten: onjuiste registratie - Als gevolg van een onvolledige of onjuiste registratie van zaakgegevens bestaat het risico dat een te hoge of te lage financiering wordt verkregen.	- Uitvoeren van periodieke verbands-controles op de zaakaantallen.
Materiële kosten - Juridische claims van burgers en bedrijven met financiële consequenties.	- Beoordelen van ingediende juridische claims door het team juridische zaken van de landelijke dienst Bureau Raad en door de landsadvocaat en het treffen van een voorziening.
Financiële onrechtmatigheid - Financiële onrechtmatigheid, bijvoorbeeld inkoop en declaraties, naleving fiscale regels.	- Ontwikkelen en onderhouden van een IC-structuur en interne bedrijfsvoering-regels, bijvoorbeeld met betrekking tot functiescheiding.
Afhankelijkheid compliance externe partijen - Dit geldt vooral voor P-Direkt (salaris en hr-administratie) en Leonardo (financiële administratie).	- Laten opstellen en bewaken van de totstandkoming van een beheersverslag door betreffende organisaties met bevindingen van de Auditdienst Rijk. - Kritisch volgen van overige ontwikkelingen bij de betreffende organisaties.

Maatschappelijk

Risico	Beheersmaatregel
Verwachtingenmanagement - Niet kunnen voldoen aan de verwachtingen van partijen, derden of de maatschappij.	- Periodiek uitvoeren van een reputatie-onderzoek. - Bij individuele rechtszaken tijdig communiceren over diverse aspecten van de zaak in kwestie. - Uitvoeren van een klantwaarderings-onderzoek in 2025 - Uitspraken motiveren in klare taal.
Onvoldoende vernieuwing - Het absorptievermogen van de Rechtspraak kan onvoldoende zijn om de vernieuwing op het terrein van informatievoorziening te kunnen realiseren.	- In de planning van vernieuwing rekening houden met het absorptievermogen van de gerechten. - De kwaliteit van de implementatieplannen en de uitvoering daarvan bewaken.
Nieuwe regelgeving - Invoering van nieuwe wet- en regelgeving met gevolgen voor rechtspraak(processen), zonder voldoende voorbereidingstijd of financiering.	- Bij de advisering over wetgeving expliciet aandacht besteden aan werklastgevolgen. - Kritisch volgens van werklasteffecten bij grotere wetswijzigingen.
(On)aantrekkelijk werkgever - Veranderde voorkeur voor de Rechtspraak als werkgever, waardoor mensen de Rechtspraak niet meer als werkgever in overweging nemen.	- Verder uitvoeren arbeidsmarktbeleid en communicatie; ontwikkelen 'employer branding' strategie. - Verdere implementatie loopbaanbeleid voor gerechtsjuristen. - Vergroten van de aandacht voor diversiteit en inclusie. - Continueren traineeprogramma

9 STRATEGISCHE EVALUATIE AGENDA

De Rechtspraak heeft voor de vierde keer een zogenoemde Strategische Evaluatie Agenda opgesteld. Met deze Strategische Evaluatie Agenda wil de Rechtspraak meer en beter inzicht krijgen in haar doelmatigheid en doeltreffendheid. Dit inzicht kan worden gebruikt om de processen van de Rechtspraak te verbeteren en op die manier de maatschappelijke waarde van de Rechtspraak te vergroten.

De Rechtspraak streeft naar een evaluatiestelsel waarbij de verkregen inzichten gebruikt kunnen worden om te leren en haar beleid en uitvoering te verbeteren. Hierdoor kan de Rechtspraak leren van (en eigen ervaringen delen met) andere organisaties. Ten slotte geeft de Strategische Evaluatie Agenda een overzicht van de evaluaties die door de Rechtspraak worden uitgevoerd.

Leren, bijsturen en verantwoorden

In deze strategische agenda worden proactief weloverwogen keuzes gemaakt over welke vraagstukken wanneer, en op welke manier, gecontroleerd en/of geëvalueerd gaan worden. In de Strategische Evaluatie Agenda staan alle onderzoeken ten behoeve van het produceren van bruikbare inzichten voor leren en verantwoorden:

a. Leren: ervoor zorgen dat de noodzakelijke kennis en inzichten voor het ontwerpen, bijsturen en verbeteren van beleid en uitvoering tijdig beschikbaar zijn en leren mogelijk maken;
b. Bijsturen en verantwoorden: ervoor zorgen dat per thema zo goed mogelijk inzicht wordt verkregen in de doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid en de uitvoering daarvan. Hierdoor wordt het mogelijk om tijdig bij te sturen. Hierbij staan de maatschappelijke effecten van rechtspraak centraal.

Missie, visie en agenda van de Rechtspraak

De Strategische Evaluatie Agenda sluit aan op de missie, visie en agenda van de Rechtspraak. Volgens deze visie is de Rechtspraak rechtvaardig, toegankelijk, tijdig, transparant en speelt ze in op maatschappelijke ontwikkelingen. Deze vijf doelen zijn de komende jaren leidend bij het formuleren van beleidsdoelen en bestuurlijke afspraken met gerechten. Om de realisatie van deze visie te ondersteunen, worden er onder elk van deze doelen evaluaties verricht (zie tabel 2).

De verkregen inzichten kunnen worden gebruikt om de uitvoering van de vijf doelen bij te sturen. In het overzicht zijn overigens geen (wetenschappelijke) onderzoeken en operationele en intern gerichte onderzoeken en audits opgenomen. De wetenschappelijke onderzoeken die door de Raad worden gefinancierd of uitgevoerd worden periodiek gepubliceerd in de Agenda voor Onderzoek en Kennisdeling.

Evaluaties binnen de Rechtspraak hebben vooral betrekking op ex durante en ex post evaluaties. In ex durante evaluaties wordt tijdens de uitvoering van beleid gekeken of het noodzakelijk is om het beleid, of de uitvoering daarvan, bij te sturen op basis van kennis, analyses, inzichten en ervaringen. Een ex post evaluatie van de uitkomsten van beleid is vaak gericht op verantwoording over de gerealiseerde doeltreffendheid en doelmatigheid van dat beleid. Hierbij staat de vraag centraal in hoeverre beleidsdoelen zijn behaald. Ten slotte zijn ex ante evaluaties mogelijk waarin vooraf wordt bezien welke beleidsinstrumenten het best kunnen worden ingezet om tot doeltreffend en doelmatig beleid te komen.

Tabel 2. Strategische Evaluatie Agenda Rechtspraak

	2023	2024	2025	2026	2027
Rechtvaardige rechtspraak					
Visitatie Rechtspraak	✓			✓	
Evaluatie opleiding van r(h)io's (rechters en raadsheren in opleiding)		✓			
Evaluatie werving en selectie van r(h)io's		✓			
Evaluatie code zaaktoedeling		✓			
Toegankelijke rechtspraak					
Klantonderzoek Rechtspraak			✓	✓	✓
Tijdige rechtspraak					
Evaluatie programma Tijdige rechtspraak	✓		✓		
Tussentijdse evaluatie inloopkamers	✓	✓			
Transparante rechtspraak					
Tijdsbestedingsonderzoek		✓			✓
Accountantscontrole jaarverslag Rechtspraak en financial IT-audit	✓	✓	✓	✓	✓
Rechtspraak speelt in op maatschappelijke ontwikkelingen					
Onderzoek huisvesting en duurzaamheid	✓				
Medewerkerswaarderingsonderzoek	✓		✓		

Dit jaarplan is een uitgave van de Rechtspraak (januari 2025).